

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

“ Η πολιτική της υπεράκτιας χρηματοδότησης στην Ελβετία ”

του/της

ΚΑΡΑΔΗΜΑΚΗΣ ΦΩΤΗΣ

Επιβλέπων Καθηγητής: Παυλάτος Οδυσέας

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην

Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Θεσσαλονίκη 2019

Αφιέρωσεις

Η παρούσα έρευνα είναι αφιερωμένη στην οικογένεια μου και στους φίλους μου..

Ευχαριστίες

Θέλω να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου Παυλάτο Οδυσσέα ως επιβλέπων καθηγητή για την βοήθεια και την υποστήριξη του στην παρούσα εργασία και στην οικογένεια μου για την στήριξη της μέχρι τώρα.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ως βασικό μας θέμα η υπεράκτια χρηματοδότηση διεθνώς και πως αυτή μπορεί να επηρεάσει μια ανεπτυγμένη χώρα που αποτελεί υπεράκτιο χρηματοπιστωτικό κέντρο για την διεθνή οικονομική κοινότητα. Η υπεράκτια χρηματοδότηση είναι ένας τομέας της παγκόσμιας οικονομίας όπου προσφέρει τεράστια πλεονεκτήματα κυρίως με την χαμηλή φορολογία σε ιδιώτες που κατέχουν κεφάλαια εκατομμυρίων όπου στις χώρες διαμονής τους θα ήταν υποχρεωμένοι να πληρώσουν μεγάλους φόρους εισοδήματος. Η Ελβετία αποτελεί ένα τέτοιο καταφύγιο χαμηλής φορολογίας όπου έχει προσελκύσει τα τελευταία χρόνια τρισεκατομύρια δολάρια από διάφορες χώρες του κόσμου. Αυτός είναι και ο λόγος όπου η Ελβετία κατατάσσεται στην πρώτη θέση των υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών κέντρων στον κόσμο. Ο σκοπός της έρευνας μας είναι να αναδειχθεί το θέμα της υπεράκτιας χρηματοδότησης στην Ελβετία και πως αυτό την βοήθησε να αναπτύξει το τραπεζικό της σύστημα καθώς και την σχέση την σχέση της πολιτικής εξουσίας με την υπεράκτια χρηματοδότηση. Τα ευρήματα της έρευνας φανέρωσαν για την Ελβετία ότι αν και πρόκειται για μια ανεπτυγμένη χώρα με ισχυρή οικονομία, επηρεάζεται και δέχεται τρυγμούς όσον αναφορά τις σχέσεις της πολιτικής εξουσίας και του τραπεζικού συστήματος. Ένα σημαντικό εύρημα της έρευνας είναι και η περίπτωση της φοροδιαφυγής που πραγματοποιείται από τους ξένους επενδυτές που χρησιμοποιούν τις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που παρέχουν οι ελβετικές τράπεζες. Τέλος μέσω της έρευνας και με βάση την βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε, η Ελβετία είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση στην κατηγορία των υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών κέντρων

Λέξεις κλειδιά: Ελβετία, φοροδιαφυγή, τραπεζικό απόρρητο, διαφάνεια, υπεράκτιες εταιρίες

Abstract

In that research, we have decided to focus on offshore financing internationally and how this can affect a developed country that is an offshore financial center for the international economic community. Offshore finance is a sector of the world economy where it offers huge advantages, mainly through low taxation to individuals holding millions of dollars in which their countries of residence would have to pay high income taxes. Switzerland is such a low-tax haven that it has attracted billions of dollars in recent years from various countries around the world. That is why Switzerland ranks first in the world of offshore financial centers. The purpose of our research is to highlight the issue of offshore financing in Switzerland and how this has helped it develop its banking system as well as the relationship of political power to offshore financing. The findings of the survey revealed to Switzerland that although it is a developed country with a strong economy, it is influenced and harassed about the relationship between political power and bank system. An important finding of the study is the case of the tax evasion by foreign investors using offshore financial services provided by Swiss banks. Finally through research and based on the literature used, Switzerland is a special case in the category of offshore financial centers.

Keywords: Switzerland, tax evasion, bank secrecy, transparency, offshore companies

Πίνακας Περιεχομένων	Σελ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ- Εισαγωγή	9
1.1 Εισαγωγή	9
1.2 Στόχοι της έρευνας	10
1.3 Ερευνητικά ερωτήματα	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ- Επίμαχες Έννοιες(Φορολογικοί παράδεισοι και υπεράκτιες εταιρίες	12
2.1 Εισαγωγή	12
2.2 Εννοιολογικός προσδιορισμός των υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών	14
2.3 Ωφέλη των υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών περιοχών	15
2.4 Οι υπεράκτιες εταιρίες- Σημασία και εννοιολογική προσέγγιση	16
2.5 Οι βασικές μορφές των υπεράκτιων εταιριών	19
2.6 Διαφάνεια και φοροδιαφυγή: Ο νόμος περί φορολογικής συμμόρφωσης για λογαριασμούς στο εξωτερικό	21
2.7 Υπεράκτια χρηματοδότηση και Κρατική εξουσία	25
2.8 Σύνοψη	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ- Η χρήση της υπεράκτιας χρηματοδότησης και ο τρόπος λειτουργίας της στην Ελβετία	27
3.1 Εισαγωγή	27
3.2 Η γέννηση της υπεράκτιας χρηματοδότησης και η διεθνής φορολογική ρύθμιση	31
3.2.1 Η μεταπολεμική αναβίωση της υπεράκτιας χρηματοδότησης και η δειλή καταγγελία του φορολογικού καταφυγίου	33
3.3 Η χρήση της υπεράκτιας χρηματοδότησης στην Ελβετία και η ζήτηση της από ξένα κεφάλαια	38
3.4 Η οικονομική ευπάθεια της Ελβετίας στις αλλαγές της διεθνής οικονομίας	40
3.5 Η πολιτική της οικονομικής αδιαφάνειας: η υπόθεση της τραπεζικής μυστικότητας στην Ελβετία	41
3.6 Οι αμερικανικές πιέσεις, ο ΟΟΣΑ και η παροχή πληροφοριών	43
3.7 Σύνοψη	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ- Ιστορική ανασκόπηση της Ελβετίας	47
4.1 Εισαγωγή	47
4.2 Ελβετία, η ιστορία της από τα χρόνια του Ναπολέοντα μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	48
4.3 Ιστορική αναδρομή της οικονομικής ανάπτυξης της Ελβετίας	50
4.3.1 Το μικρό μέγεθος της Ελβετίας οδήγησε σε διεθνοποίηση	52

4.4 Η σχέση μεταξύ κυβέρνησης και ιδιωτικού τομέα	55
4.5 Το νομικό πλαίσιο και το εκλογικό σύστημα της Ελβετίας	57
4.6 Η χρηματοδότηση της καμπάνιας των πολιτικών κομμάτων	59
4.7 Το αμφισβητήσιμο πολιτικό σύστημα της Ελβετίας οδηγεί σε πολιτική σταθερότητα	60
4.8 Σύνοψη	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ-Συμπεράσματα και προτάσεις για μελλοντική έρευνα	
5.1 Συμπεράσματα	64
5.2 Περιορισμοί	66
5.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	66
Βιβλιογραφία	69

Κατάλογος Περιεχομένων	Σελ	
Πίνακας 2.1		23
Πίνακας 3.3		38
Κατάλογος διαγραμμάτων	Σελ	
Διάγραμμα 3.3		36
Διάγραμμα 3.4		40
Διάγραμμα 4.2		50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγή

Η υπεράκτια χρηματοδότηση παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια, ειδικά στα χρόνια της κρίσης, μεγάλο ενδιαφέρον για την διεθνή οικονομία όπου πολλοί οικονομικοί αναλυτές ερευνήσαν την περίπτωση της υπεράκτιας χρηματοδότησης (offshoring). Η ανικανότητα των κυβερνήσεων να συγκεντρώσουν άμεσα έσοδα για την αντιμετώπιση της κρίσης, τους οδήγησε να εφαρμόσουν μια εξαντλητική φορολογία ειδικά στους πολίτες που κατείχαν τεράστια κεφάλαια. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να μεταφερθούν τέτοια κεφάλαια σε χώρες με μικρή φορολογία που θεωρούνται υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα, ένα από αυτά είναι και η Ελβετία. Έτσι στην εργασία αυτή αποφασίσαμε να ερευνήσουμε την υπεράκτια χρηματοδότηση ως βασικό μας θέμα και κυρίως να αναλύσουμε την περίπτωση της Ελβετίας. Η Ελβετία ως υπεράκτιο χρηματοπιστωτικό κέντρο προκαλεί προβληματισμό δημιουργώντας έτσι το ενδιαφέρον να ξεκινήσει μια έρευνα. Ένα σημαντικό κίνητρο για το οποίο δημιουργήθηκε ενδιαφέρον για την έναρξη της έρευνας ήταν ότι η Ελβετία μια χώρα με ισχυρή οικονομία, αντιμετωπίζει κυρώσεις από την αμερικανική κυβέρνηση για τον τρόπο αντιμετώπισης αμερικανών πολιτών που επενδύουν στην χώρα αλλά αποτελούν ύποπτοι φοροδιαφυγής. Επιπλέον η μη εύρεση οικονομικών στοιχείων της χώρας από τα αρχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας για τα ακριβή κεφάλαια που απαρτίζουν την υπεράκτια χρηματοδότηση καθώς και για τον αριθμό υπεράκτιων εταιριών που έχουν την έδρα τους εκεί μας παρακίνησαν ώστε να την εξετάσουμε διεξοδικά. Μας προξένησε επίσης το ενδιαφέρον ότι η οικονομία της Ελβετίας στηρίζεται στην βιομηχανία ως ανεπτυγμένη χώρα και όχι τόσο στις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που προσφέρει το τραπεζικό της σύστημα οι οποίες όμως συγκεντρώνουν μεγαλύτερα έσοδα από ότι οι άλλοι οικονομικοί τομείς.

1.2 Στόχοι της Έρευνας

Μετά από έρευνα και συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν, αποφασίστηκε η έρευνα να παρουσιάζει την υπεράκτια χρηματοδότηση σε ένα υπεράκτιο χρηματοπιστωτικό κέντρο το οποίο έχει κάποιες ιδιαιτερότητες όπως είναι η Ελβετία. Ο βασικός στόχος μέσω της έρευνας είναι να αναδειχθεί το θέμα της υπεράκτιας χρηματοδότησης

(offshoring) στην Ελβετία τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και διεθνώς επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα θέλουμε να παρουσιάσουμε τα πιθανά προβλήματα και τους τριγμούς που μπορεί να προκαλεί η ανεξέλεγκτη παρουσία των υπεράκτιων εταιριών στην Ελβετία και πως αυτά μπορεί να επηρεάζουν την σχέση της πολιτικής εξουσίας με το ισχυρό τραπεζικό της σύστημα. Επιπλέον μέσω της έρευνας, υπάρχει η θέληση να γίνει κατανοητό ότι αν και η Ελβετία είναι μια ανεπτυγμένη χώρα χωρίς μεγάλη εγκληματικότητα και με χαμηλά ποσοστά ανεργίας καθώς και ότι η οικονομία της δεν στηρίζεται στην υπεράκτια χρηματοδότηση, είναι αυτή που την επηρεάζει περισσότερο από όλους τους οικονομικούς τομείς.

1.3 Ερευνητικά Ερωτήματα

Μετά από σκέψεις και συζητήσεις για το θέμα της έρευνας και μετά από μελέτη παραπλήσιων ερευνών, η παρακάτω εργασία θα θέσει τα ακόλουθα ερωτήματα προσπαθώντας να τα απαντήσει. Τα ερωτήματα που θέτει η έρευνα και θα απαντήσει είναι τα εξής:

- 1) Ποια είναι η σχέση των τραπεζιτών με την πολιτική εξουσία της Ελβετίας;
- 2) Η Ελβετία είναι το μεγαλύτερο υπεράκτιο χρηματοπιστωτικό κέντρο διεθνώς;
- 3) Η τεράστια ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος ,και η ανεξαρτησία που παρουσιάζει δημιουργεί προβλήματα στην λήψη αποφάσεων έναντι της άρσης του τραπεζικού απορρήτου;
- 4) Η τεράστια αύξηση κεφαλαίων σε offshore εταιρίες στην Ελβετία, ειδικότερα τα χρόνια της κρίσης, υποκρίπτει ενδεχόμενο φοροδιαφυγής;
- 5) Οι τραπεζίτες προστατεύουν τους πελάτες που ελέγχονται από διεθνείς οργανισμούς και αρμόδιες ελεγκτικές υπηρεσίες χωρών για φοροδιαφυγή;
- 6) Οι αρμόδιες αρχές της Ελβετίας παρουσιάζονται ανίκανες στο να αντιμετωπίσουν την φοροδιαφυγή από τους ιδιοκτήτες των offshore;
- 7) Η υπεράκτια χρηματοδότηση αποτελεί ο βασικός πυλώνας της οικονομίας της Ελβετίας;

Τα παραπάνω ερωτήματα που θέτει η έρευνα, θα γίνει προσπάθεια να απαντηθούν μέσω της βιβλιογραφίας που ανευρέθει με θέμα την υπεράκτια χρηματοδότηση και την ύπαρξη της στην Ελβετία.

Η δομή της έρευνας είναι η εξής: Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια αρχική αναφορά για να παρουσιαστεί το θέμα της έρευνας μας, τα κίνητρα τα οποία οδήγησαν τους συγγραφείς να ασχοληθούν με αυτό το θέμα αλλά και τα ερωτήματα που προσπαθεί να απαντήσει η έρευνα. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται ένας εννοιολογικός προσδιορισμός της σημασίας των υπεράκτιων εταιριών και των φορολογικών παραδείσων. Το τρίτο κεφάλαιο επικεντρώνεται περισσότερο στον τρόπο χρήσης της υπεράκτιας χρηματοδότησης στην Ελβετία αλλά και την σχέση της με την πολιτική εξουσία. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται μια ιστορική ανασκόπηση για την Ελβετία και την κατάσταση του πολιτικού συστήματος. Στο πέμπτο κεφάλαιο έγινε μια καταγραφή των συμπερασμάτων καθόλη την διάρκεια της έρευνας για το θέμα που ερευνήθηκε, τους περιορισμούς που αντιμετώπισε η έρευνα αυτή καθόλη τη διάρκεια της πραγματοποίησης της αλλά και προτάσεις για θέματα που θα μπορούσε να μελετήσει κάποιος στο μέλλον.

Κεφάλαιο Δεύτερο- Επίμαχες Έννοιες: Φορολογικοί Παράδεισοι και υπεράκτιες εταιρίες

2.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα γίνει αναφορά στον εννοιολογικό προσδιορισμό των υπεράκτιων φορολογικών περιοχών αλλά και των υπεράκτιων εταιριών που αποτελούν το σημαντικότερο κομμάτι των φορολογικών παραδείσων. Σε πρώτη φάση προσδιορίζεται ο όρος υπεράκτια περιοχή με βάση την άποψη της Ellram και Tate (2007). Στη συνέχεια παρατίθενται τα είδη των υπεράκτιων εταιριών που χρησιμοποιούνται τις τελευταίες δεκαετίες στις υπεράκτιες εταιρίες. Μετέπειτα αναφέρονται στοιχεία για την Ελβετία, το μεγαλύτερο υπεράκτιο κέντρο στον ευρωπαϊκό χώρο, την οποία θα εξετάσουμε ως χώρα σε όλη την εργασία. Τέλος παρατίθενται η έννοια της υπεράκτιας χρηματοδότησης και της κρατικής εξουσίας και κατά πόσο αυτές οι δύο έννοιες μπορεί να συνδέονται μεταξύ τους ή η μια να επηρεάζει την άλλη.

2.2 Εννοιολογικός προσδιορισμός των υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών περιοχών

Τα τελευταία χρόνια πολλές χώρες μη μπορώντας να προσελκύσουν επενδύσεις και ξένα κεφάλαια στο τραπεζικό σύστημα των χωρών τους, σύμφωνα με την Ellram και Tate (2007), αποφάσισαν να θεσπίσουν με νόμους ένα καινούργιο φορολογικό καθεστώς. Συγκεκριμένα είχαν την ιδέα να δημιουργήσουν ένα φορολογικό καθεστώς με πολύ χαμηλούς δείκτες το οποίο θα είχε την δυνατότητα να προσελκύσει κεφάλαια τόσο από επιχειρήσεις που εδρεύουν στην χώρα όσο και από επιχειρήσεις που δηλώνουν την έδρα τους σε άλλη χώρα. Επομένως ο όρος "φορολογικός παράδεισος" ή υπεράκτια περιοχή εννοεί τις χώρες που όρισαν ένα ειδικό φορολογικό καθεστώς για οποιονδήποτε ξένο επενδυτή ο οποίος στην περίπτωση που θέλει να μεταφέρει τα κεφάλαια του για να γλυτώσει την δυσβάσταχτη φορολογία της χώρας διαμονής του ιδρύοντας μια εταιρία με έδρα τη χώρα που αποτελεί υπεράκτια.

Οι επενδυτές μεταφέρουν τις έδρες των εταιριών τους εκεί, με σκοπό να βγουν κερδισμένοι από τη μειωμένη φορολογία σε αντίθεση με αυτή που ισχύει στη χώρα διαμονής τους. Παγκοσμίως οι υπεράκτιες περιοχές αποτελούν σανίδα σωτηρίας για

την ελίτ των πλουσίων που έχουν στην κατοχή τους το 10% του παγκόσμιου πλούτου (Zucman, 2014). Σύμφωνα με στοιχεία της παγκόσμιας τράπεζας, οι φορολογικοί παράδεισοι σε παγκόσμια εμβέλεια, ξεπερνούν τους εξήντα σε αριθμό και οι περισσότεροι από αυτούς έχουν έδρα σε εξωτικά νησιά όπως Βερμούδες, Νησιά Κέιμαν, Βρετανικές Παρθένες Νήσοι κ.λ.π. Στην περίπτωση αυτή όμως οι σημαντικότεροι από τους φορολογικούς παραδείσους δεν βρίσκονται σε τροπικά νησιά και άγνωστες αφρικανικές χώρες αλλά σε κέντρα των ισχυρότερων χωρών οικονομικά του κόσμου. Τέτοιες χώρες μπορεί να είναι το Μανχάταν της Νέας Υόρκης, το Σίτυ του Λονδίνου στη Μεγάλη Βρετανία ή σε ηπειρωτικές χώρες όπως η Ελβετία (δεν είναι μέλος της Ε.Ε).

Οι υπεράκτιες περιοχές έχουν τοποθετηθεί στο επίκεντρο της παγκόσμιας οικονομίας γιατί ένα μεγάλο ποσοστό των οικονομικών συναλλαγών, σύμφωνα με συντηρητικές εκτιμήσεις, πραγματοποιούνται μέσω αυτών (Lee, 2017). Οι φορολογικοί παράδεισοι κατέχουν πρωτεύοντα ρόλο σε οποιοδήποτε οικονομικό γεγονός, μεγάλο οικονομικό σκάνδαλο και στην παγκόσμια κρίση τις τελευταίες δεκαετίες με κυριότερο γεγονός την τελευταία παγκόσμια ύφεση που προκλήθηκε από την κατάρρευση των ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων στις Η.Π.Α την περίοδο 2007-2008. Είναι η κορυφή του παγόβουνου και έχουν συνδεθεί απόλυτα με την οικονομική λειτουργία του νεοφιλελεύθερου χρηματιστικού καπιταλισμού που έχει επικρατήσει κυρίως από το 1980 και μετά. Με βάση την έρευνα του γάλλου οικονομολόγου, Zucman του London School of Economics, υπολογίστηκε ότι το ποσό που υπάρχει μόνο σε έξι φορολογικούς παραδείσους αντιστοιχεί σε 4,8 τρις ευρώ, ποσό που καλύπτει το 10% του παγκοσμίου Α.Ε.Π. Στο ποσό αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται πολυτελή σκάφη, ασφάλειες, πολύτιμα έργα τέχνης τα οποία θα εκτόξευαν το ποσό σε 11% του παγκοσμίου Α.Ε.Π.

Επιπρόσθετα ο Στρος Καν πρώην διευθυντής του Δ.Ν.Τ ανέφερε ότι άνω του 50% των εμπορικών συναλλαγών γίνεται μέσω των φορολογικών υπεράκτιων περιοχών. Εν κατακλείδι, αντιλαμβάνεται κανείς ότι ο όρος φορολογικό καταφύγιο δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός αυτής της έννοιας γιατί αυτό ωφείλεται κυρίως στις επιπλέον υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει εκτός από την αποφυγή φορολογίας όπως την εχεμύθεια για τα στοιχεία των κατόχων κεφαλαίων, αποφυγή χρηματοπιστωτικών ρυθμίσεων καθώς και αγνόηση και αφήφιση των νόμων που ισχύουν στις χώρες που ζουν οι κοινοί θνητοί (Eskelinnen, 2017). Επιπρόσθετα έχει παρατηρηθεί ότι οι υπεράκτιες περιοχές παρέχουν εχεμύθεια σε διάφορες μορφές συνδυάζοντας την με την

άρνηση που επιδεικνύουν σε άλλες χώρες να δώσουν διάφορα οικονομικά στοιχεία και πληροφορίες που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τις διωκτικές αρχές τους.

2.3 Ωφέλη των υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών περιοχών

Μετά από μια έρευνα που έγινε από διεθνείς οργανισμούς σε ότι έχει να κάνει με τις διεθνείς επιχειρήσεις και τις δραστηριότητες τους που υπάρχουν σε υπεράκτια κέντρα, αποφάνθηκε ότι υπάρχουν κάποια βασικά χαρακτηριστικά των φορολογικών παραδείσων από τα οποία βγαίνουν κερδισμένες αυτές οι επιχειρήσεις (Breiding, 2016):

- 1) η κυβέρνηση της χώρας που αποτελεί φορολογικό παράδεισο αντιμετωπίζει πιο ελεύθερα τις διεθνείς επιχειρήσεις προσφέροντας συγκεκριμένα προνόμια.
- 2) Επιβάλλονται χαμηλοί φόροι τόσο στις επιχειρήσεις που αποφασίζουν να επενδύσουν στις χώρες αυτές όσο και στους ιδιώτες που καταθέτουν τα κεφάλαια τους σε τράπεζες των υπεράκτιων χωρών.
- 3) Επιπλέον οι κυβερνήσεις δεν διενεργούν συχνούς ελέγχους ως προς τις επιχειρήσεις-κολοσσούς που εδρεύουν στις υπεράκτιες περιοχές.
- 4) Προσφέρουν ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων και κερδών που προκύπτουν από επαγγελματικές δραστηριότητες μέσα στους φορολογικούς παραδείσους.
- 5) Λειτουργούν με μυστικότητα απέναντι στις υπεράκτιες εταιρίες παρέχοντας τους παράλληλα προστασία έναντι των δικαιωμάτων ιδιοκτησιών.
- 6) Δίνουν την δυνατότητα στους μετόχους των εταιριών αυτών να μεταφέρουν την έδρα τους εντός ή εκτός της δικαιοδοσίας του IOFC.
- 7) Κάθε μέτοχος μιας υπεράκτιας εταιρίας έχει την δυνατότητα να δημιουργήσει μια offshore εταιρία δηλώνοντας ως μέτοχο μόνο ένα άτομο.

Το φαινόμενο των υπεράκτιων περιοχών άρχισε να παρουσιάζεται σε παγκόσμιο επίπεδο λόγω της ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων η οποία συντελέστηκε μέσα στη δεκαετία του 1970 με την κατάρρευση του συστήματος του Woods. Επιπρόσθετα σύμφωνα με τον Tanzi, πρώην διευθυντή του τμήματος δημοσιονομικών υποθέσεων του Διεθνές Νομισματικού Ταμείου (Δ.Ν.Τ) η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας από τη δεκαετία του 1980 και μετά έκαναν την μεταφορά χρημάτων και κεφαλαίων

ευκολότερη και φθηνότερη. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία και άνθιση των υπεράκτιων περιοχών οι οποίες άρχισαν να γίνονται ελκυστικοί προορισμοί για όσους θέλανε να μεταφέρουν τα χρήματά τους σε χώρες με μικρούς φορολογικούς συντελεστές ιδιωτικών κεφαλαίων. Την περασμένη δεκαετία όμως το φαινόμενο της μεταφοράς κεφαλαίων προς υπεράκτιες περιοχές γνώρισε την μεγαλύτερη άνθιση του.

2.4 Οι υπεράκτιες εταιρίες-Σημασία και εννοιολογική προσέγγιση

Τα τελευταία χρόνια, έχουν παρουσιάσει ραγδαία αύξηση οι συναλλαγές που γίνονται μέσω υπεράκτιων εταιριών και αυτές οφείλονται κυρίως στο γεγονός της συνεχούς εξέλιξης του παγκόσμιου εμπορίου και της διεθνοποίησης των συναλλαγών σε διεθνές επίπεδο. Στο σημείο αυτό, μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι οι υπεράκτιες εταιρίες αποτελούν σημαντικό κομμάτι για την παγκόσμια επιχειρηματικότητα και αυτό φαίνεται κυρίως από την ευκαιρία που έχει ο εκάστοτε ιδιοκτήτης να ιδρύσει την υπεράκτια του εταιρία σε οποιονδήποτε φορολογικό παράδεισο θέλει αλλά και την δυνατότητα να μεταφέρει την έδρα σε άλλη υπεράκτια περιοχή. Με βάση τον όρο "offshore" ή υπεράκτια εταιρία σημαίνει μια περιοχή μακράν των ακτών, έννοια που δημιουργήθηκε στην Αγγλία η οποία είναι μια μεγάλη νήσος (Lincake, 2014). Πιο συγκεκριμένα ο όρος σημαίνει κατ'επέκταση "εκτός επικράτειας" και είναι η οικονομική οντότητα η οποία δημιουργήθηκε για συγκεκριμένο σκοπό που θα έχει βραχυπρόθεσμη διάρκεια και δεν θα διενπνέεται από την παραδεκτή αρχή της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Όσον αφορά τα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει η ίδρυση μιας offshore εταιρίας, ανεξάρτητα από το φορολογικό παράδεισο, είναι τα εξής (Hampton, 1996):

- Η απλή διαδικασία σύστασης μιας υπεράκτιας εταιρίας αλλά και ο σύντομος χρόνος που απαιτείται για τελειοποίηση της σύστασης.

Ενδεικτικά έχει ερευνηθεί ότι στις περισσότερες υπεράκτιες περιοχές η σύσταση και η λειτουργία μιας 'offshore' εταιρίας μπορεί να γίνει μέσα σε ένα εικοσιτετράωρο από έναν και μόνο μέτοχο, χωρίς να έχει προηγηθεί μια προετοιμασία (π.χ συννενοήσεις, διαπραγματεύσεις, ρύθμιση λεπτομερειών, κτλπ) από τη στιγμή που όλες οι λεπτομέρειες μπορούν να διευθετηθούν εκείνη την στιγμή.

- Χαμηλό κόστος σύστασης και λειτουργίας μιας υπεράκτιας εταιρίας.

Για παράδειγμα, μια offshore εταιρία μπορεί να συσταθεί στις Η.Π.Α μόνο με 800 δολάρια, ενώ δεν είναι αναγκαίο ο ιδρυτής της εταιρίας να πληρώσει κάποιο δικηγόρο ή συμβολαιογράφο, ούτε και μια επιπλέον επιβάρυνση με γραφειοκρατικό κόστος όπως δημοσιεύσεις στο Φ.Ε.Κ, εγγραφές στο οικείο επιμελητήριο κτλ.π. Για να λειτουργήσει μια offshore εταιρία στις Η.Π.Α απαιτούνται κατ'έτος 500 με 700 δολάρια ανάλογα με την χώρα που έχει έδρα η εταιρία (Li, 2017).

- Ο μέτοχος έχει την δυνατότητα να κρατήσει την ανωνυμία του.

Κατά την σύσταση της εκάστοτε εταιρίας, είναι καθόλα νόμιμο ο μέτοχος ή μέτοχοι της εταιρίας να κρατήσουν την επωνυμία τους κρυφή. Πιο συγκεκριμένα, μπορούν με απόλυτη εχεμύθεια να μην αποκαλύψουν την ταυτότητα τους είτε μπορεί να γίνουν γνωστές οι ονομαστικές μετοχές είτε αυτές οι μετοχές είναι περιουσία άλλων.

- Η παροχή άλλων σημαντικών κινήτρων.

Η διατήρηση της ανωνυμίας ενός μετόχου, είχε σαν αποτέλεσμα την ύπαρξη πολλών λύσεων αποφυγής πληρωμής φόρων. Για παράδειγμα, με αυτό το πλεονέκτημα ήταν δυνατή η αποφυγή του "πόθεν έσχες", τόσο σε περιπτώσεις απόκτησης περιουσιακών στοιχείων μεγάλης αξίας όσο και από έσοδα που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες (Blanco, 2014). Επιπρόσθετα, ήταν εύκολη και η αποφυγή πληρωμής φόρου μεταβίβασης, κληρονομιάς, ή δωρεές που γίνονται σε μεταβιβάσεις ακινήτων, από την στιγμή που ο μέτοχος της υπεράκτιας εταιρίας τα αποκτούσε αυτοδίκαια. Ένα σημαντικό κομμάτι είναι και η προστασία περιουσιακών στοιχείων αυτού από ενδεχόμενες μελλοντικές διεκδικήσεις έναντι πιστωτών από τη στιγμή που δεν είναι δυνατή η εξακρίβωση του πραγματικού μετόχου μιας υπεράκτιας εταιρίας (Schwarz, 2011).

2.5 Οι βασικές μορφές των υπεράκτιων εταιριών

Η σκοπιμότητα δημιουργίας των υπεράκτιων εταιριών ποικίλλει σε κάθε φορολογικό παράδεισο και δημιουργεί διάφορους τύπους και μορφές όπως:

- Εταιρίες χαρτοφυλακίου ή συμμετοχών (holdings companies)

Η μορφή αυτών των εταιριών είναι μια μέθοδος διεθνούς φορολογικού σχεδιασμού που έχει ως σκοπό την χρηματοδότηση των υπεράκτιων δραστηριοτήτων. Οι λειτουργίες

μιας εταιρίας που δραστηριοποιείται σε τρίτες χώρες συγκεντρώνονται σε αυτή, η οποία είτε είχε υποκαταστήματα που λειτουργούσαν εκεί είτε έχει στην κατοχή της μετοχές από διεθνείς θυγατρικές των υπεράκτιων εταιριών που δραστηριοποιούνται σε τρίτες χώρες. Τα πλεονεκτήματα που μπορεί να κερδίσει κάποιος που ιδρύει τον τύπο αυτής της εταιρίας είναι η απουσία συναλλαγματικών ελέγχων και η αναβολή πληρωμής φόρου σε υπεραξίες (π.χ υπεραξία από πώληση θυγατρικής).

- Εταιρίες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Οι εταιρίες που παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και βρίσκονται σε μια υπεράκτια χώρα, έχουν ως βασικό σκοπό την διοχέτευση δανείων σε μια ξένη θυγατρική εταιρία. Χρησιμοποιώντας μια εταιρία παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών δίνεται η δυνατότητα να μετακινηθούν αποτελεσματικά κέρδη από την ξένη θυγατρική (δανειολήπτρια) που υπάγεται σε δικαιοδοσία με υψηλούς συντελεστές φορολόγησης στην υπεράκτια δικαιοδοσία με χαμηλή φορολογία. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι το μειονέκτημα αυτής της μεθόδου εταιρίας είναι ότι οι χώρες που αποτελούν έδρα των εταιριών αυτών επιβάλλουν μια παρακράτηση φόρου σε ποσό του τόκου του δανείου. Επιπρόσθετα οι εταιρίες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών αποκτούν μεγαλύτερη αξία σαν επιχείρηση από τη στιγμή που η έδρα τους βρίσκεται σε χώρες που μπορεί να έχουν υψηλούς συντελεστές φορολόγησης εισοδήματος και μερισμάτων. Με την αποπληρωμή των τόκων, δεν μειώνονται μόνο τα φορολογητέα κέρδη της δανειολήπτριας εταιρίας, αλλά μειώνει σημαντικά και τα προς αποπληρωμή μερίσματα (Dunne, 2013)

- Εταιρία παροχής διοικητικών υπηρεσιών.

Σε ορισμένες υπεράκτιες δραστηριότητες, δεν συμπεριλαμβάνονται μόνο οι ξένες θυγατρικές εταιρίες αλλά όμιλοι που αποτελούνται από τις μητρικές εταιρίες με τις θυγατρικές τους έχοντας διαφορετικές δραστηριότητες η κάθε μια. Η διαχείριση και ο έλεγχος του ομίλου μπορεί να πραγματοποιείται μέσω μιας υπεράκτιας εταιρίας παροχής διοικητικών υπηρεσιών και διαχείρισης. Το συγκεκριμένο σχήμα έχει την δυνατότητα να προσφέρει εμπορικά πλεονεκτήματα συγκεντρώνοντας όλες τις διοικητικές-διαχειριστικές λειτουργίες σε έναν φορέα. Η ίδρυση κεντρικών γραφείων διοίκησης σε μια υπεράκτια περιοχή, είναι μια μέθοδος μεταφοράς κερδών όπου οι δραστηριότητες διοίκησης- διαχείρισης ενός ομίλου εταιριών καλύπτονται από την υπεράκτια εταιρία παροχής διοικητικών υπηρεσιών όπου η αμοιβή της εταιρίας είναι

το ποσοστό επί των κερδών του ομίλου. Για τα εισοδήματα αυτά η εταιρία δεν φορολογείται ή φορολογείται με πολύ μικρούς συντελεστές.

- Εταιρίες αδειών-δικαιωμάτων(Licensing companies).

Μια επιχείρηση χρησιμοποιώντας μια υπεράκτια εταιρία αδειών ,μπορεί να λειτουργεί ως χορηγός αδειών δικαιωμάτων σε μια ξένη θυγατρική εταιρία. Οι περιοδικές πληρωμές για το δικαίωμα χρήσης πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας όπως είναι τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, συγγραφικά δικαιώματα, σήματα, εικόνες, ήχος ,επιστημονικές πληροφορίες και άλλα χρησιμοποιούνται από πολλές δικαιοδοσίες ως ενοίκιο, δηλαδή έξοδα που μειώνουν την φορολογητέα ύλη των επιχειρήσεων.

- Εμπορικές εταιρίες (Trading companies)

Το είδος αυτών των εταιριών έχει ως βασική δραστηριότητα το εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο. Η χρησιμοποίηση της εταιρίας αυτής βοηθά αποτελεσματικά για να μεταφερθούν τα κέρδη από μια χώρα με υψηλή φορολόγηση σε μια αντίστοιχη χώρα με χαμηλή φορολόγηση. Το σχήμα που μπορεί να δημιουργηθεί σε αυτές τις περιπτώσεις αποκαλείται τριγωνικό εμπόριο. Η ακολουθία του σχήματος αυτού έχει ως εξής: εμπορική εταιρία που εκτελεί εισαγωγές-εξαγωγές ιδρύει μια υπεράκτια εταιρία η οποία λειτουργεί σαν διαμεσολαβητής μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή (Cob, 2012). Στην περίπτωση που η ιδρύτρια εταιρία εκτελεί εισαγωγές, ο προμηθευτής στέλνει απευθείας τα εμπορεύματα στην ιδρύτρια εταιρία και το τιμολόγιο εκδίδεται στο όνομα της υπεράκτιας εταιρίας , η οποία με τη σειρά της τιμολογεί την ιδρύτρια εταιρία σε τιμή προσ αυξημένη.

Αντίστοιχα, αν η μητρική μπορεί να εξάγει εμπορεύματα, το εμπόρευμα αυτό στέλνεται στον αγοραστή και η μητρική με την σειρά της τιμολογεί την υπεράκτια χαμηλότερα. Στις περισσότερες offshore δικαιοδοσίες που επιβάλλονται υψηλοί εισαγωγικοί δασμοί, σημαντική θέση θα ήταν η υπεράκτια εμπορική επιχείρηση να μην παραλαμβάνει τα αγαθά, αλλά να τα μεταπουλά σε μια ξένη θυγατρική της επιχείρησης χωρίς όμως να εκτελωνίσει τα αγαθά από την έδρα της υπεράκτιας εταιρίας (Duney, 2013)

- Ναυτικές εταιρίες (Shipping companies)

Πολλές εξωχώριες περιοχές θέσπισαν ευνοϊκές ρυθμίσεις για τις εταιρίες που έχουν ως βασική εργασία την ναυτιλία, στην οποία περιλαμβάνονται η ναύλωση πλοίων και ενοικίασης σκαφών. Πιο συγκεκριμένα οι χώρες αυτές δημιούργησαν ευνοϊκές διατάξεις στην φορολογία για τις ναυτιλιακές εταιρίες δίνοντας τους παράλληλα σημαίες της χώρας, πράγμα που δίνει την ευκαιρία στις εταιρίες αυτές να λειτουργήσουν προσωρινά σε αυτή την χώρα. Επίσης τα κέρδη από αυτές τις εταιρίες υπάγονται σε χαμηλό φορογικό σύστημα.

- Εταιρίες επενδύσεων(investment companies)

Η επιλογή της εταιρίας επενδύσεων δίνει ευκαιρία να επενδυθούν τα προαναφερόμενα κεφάλαια σε χώρες με υψηλούς συντελεστές φορολόγησης, εφόσον αυτές έχουν συνάψει φορολογικές συμβάσεις με υπεράκτιο κέντρο.

- Εμπιστεύματα (Trusts)

Η ιδέα των trust δημιουργήθηκε ως μορφή εταιρίας με σκοπό την προστασία της περιουσίας. Οι συμβαλλόμενοι σε ένα trust είναι ο διαθέτης (settlor) ο οποίος μεταφέρει τα περιουσιακά στοιχεία σε trust, ο διαχειριστής (trustees), ο θεματοφύλακας (custodian) και ο δικαιούχος (beneficiary). Παρατηρείται τελευταία ότι η χρήση των υπεράκτιων trust είναι η απόκρυψη της ταυτότητας των διαθετών για την αποφυγή των διατάξεων περί ξεπλύματος μαύρου χρήματος και της αυξημένης φορολογίας.

- Τραπεζικές εταιρίες (banking companies)

Σε πολλές υπεράκτιες περιοχές την τελευταία δεκαέτια άρχισαν να εμφανίζονται τραπεζικά ιδρύματα που χρησιμοποιούνται ως φορολογικά καταφύγια. (Hampton, 1996).

2.6 Διαφάνεια και Φοροδιαφυγή: Ο νόμος περί φορολογικής συμμόρφωσης για λογαριασμούς στο εξωτερικό

Με βάση τις διεθνείς διαμαρτυρίες οργανισμών και χωρών, έχουν κανεί ευρέως γνωστό την έκταση που έχει πάρει η υπεράκτια χρηματοπιστωτική βιομηχανία τα τελευταία χρόνια, δημιουργώντας εκατοντάδες αιτήματα για άμεση αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής από την υπεράκτια δραστηριότητα (Doleac, 2017). Δεν υπάρχουν

αρκετά στοιχεία σχετικά με τις ρυθμίσεις που έγιναν για να περιορίσουν την φοροδιαφυγή σε υπεράκτια κέντρα ανοιχτής θαλάσσης και αυτό ωφείλεται περισσότερο στην μυστική και μη παρατηρήσιμη φύση της δραστηριότητας (Boley, 2017). Το 2010 η κυβέρνηση των Η.Π.Α ενέκρινε ένα νομοσχέδιο όσον αφορά την συμμόρφωση αμερικανών πολιτών που κατέχουν κεφάλαια στο εξωτερικό και φοροδιαφεύγουν (FATCA). Σκοπός της FATCA είναι ο περιορισμός της δράσης αμερικανών πολιτών να μεταφέρουν τα χρήματα τους στο εξωτερικό αποφεύγοντας έτσι τους φόρους που θα έπρεπε να πληρώσουν μέσω των υπεράκτιων λογαριασμών στις φορολογικές αρχές της χώρας (Rasul, 2014).

Το αρμόδιο καθεστώς του FATCA, έχει την απαίτηση από όλα τα ξένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να του παρέχουν πληροφορίες σχετικά με πολίτες από τις Η.Π.Α (Zucman 2013). Οι θεωρίες για την φοροδιαφυγή, αποδεικνύουν ότι η φορολογική συμμόρφωση αυξάνεται με βάση τον κίνδυνο της ανίχνευσης (Allingham, 1985). Επιπρόσθετα αναφέρεται από τον FATCA ότι στις περιπτώσεις που το κόστος της φοροδιαφυγής είναι μικρότερο από το κόστος συμμόρφωσης (π.χ οι ιστορικές φορολογικές υποχρεώσεις, οι κυρώσεις και οι τόκοι, καθώς και οι μη οικονομικές δαπάνες όπως η απόκλιση από κοινωνικές προδιαγραφές), έχει παρατηρηθεί διαχρονικά μια συνεχής υπεράκτια φοροδιαφυγή από αμερικανούς πολίτες εφόσον είχαν τρόπους κάλυψης (Omartian, 2017).

Πολλές μελέτες που είχαν γίνει για να εξετάσουν κατά πόσο οι προηγούμενες συμφωνίες για την ανταλλαγή πληροφοριών και στην Ευρώπη, έδειξαν ότι τα αυτόματα καθεστώτα αναφοράς παρουσιάζουν ότι οι φορολογούμενοι πραγματοποιούν συνεχείς μεταφορές περιουσιακών τους στοιχείων έχοντας τα κρυμμένα σε υπεράκτιους "offshore" λογαριασμούς σε δικαιοδοσίες όμως που δεν μπορούν να καλυφθούν από τους ισχύοντες κανονισμούς (Johannessen, 2014). Ακόμα και μετά την χρήση του FATCA, θα μπορούσαν οι κάτοικοι των Η.Π.Α να φοροδιαφεύγουν μέσω των επενδύσεων σε πιο αδιαφανείς κατηγορίες με χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων που δεν υπόκεινται στο νέο νόμο.

Κατά την διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, γίνανε πολλές προσπάθειες για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής πολλές από τις οποίες όμως δεν είχαν το ανάλογο αποτέλεσμα στην Ελβετία (Farquet, 2017). Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθούν δύο σημαντικά χαρακτηριστικά για την φοροδιαφυγή (Godefroy, 2004): Αρχικά το

φαινόμενο της φοροδιαφυγής ήταν αποτέλεσμα των νομοσχεδίων που δημιούργησαν οι κυβερνήσεις των χωρών λόγω της πτώσης των κεφαλαίων τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ως υποκατάστατο ή συμπλήρωμα των μονομερών ελέγχων όταν αυτοί παρουσιάζονταν ανεπαρκείς ώστε να αποτρέψουν μια κρίση στην παγκόσμια οικονομία.

Δεύτερον, είναι σημαντικό να αναφερθεί επίσης και οι παρεμποδιστικές ικανότητες των ελβετικών εκπροσώπων στις διεθνές συζητήσεις για την ανταλλαγή πληροφοριών. Αυτός ο αντίκτυπος ήταν αποτέλεσμα της συνοχής που έδειχνε η διπλωματία της Ελβετίας, που έχει ως κύριο χαρακτηριστικό τα διεθνοποιημένα περιθώρια του καπιταλισμού καθώς και η λειτουργία της οικονομικής και διπλωματικής εξουσίας που είναι διαφοροποιημένη σε σχέση με τα άλλα υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα (Tanzi, 1995). Η πίεση που έδειξαν οι μεγάλες δυνάμεις απέναντι στους φορολογικούς παραδείσους με σκοπό την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, θα μπορούσε να αποβεί μοιραία όσον αφορά την ελκυστικότητα αυτών των κέντρων προκειμένου οι επενδύσεις να διατηρηθούν εντός των εθνικών συνόρων ενισχύοντας έτσι την ανάπτυξη (Johanessen, 2014).

Από την άλλη πλευρά όμως, η ανάλυση αυτών των υποθέσεων θα μπορούσε να γίνει ακόμα πιο συγκεκριμένη λαμβάνοντας υπόψη το φαινόμενο των συζητήσεων για την φοροδιαφυγή σε διεθνές επίπεδο (Guex, 2000). Οι κινητοποιήσεις και οι συμφωνίες των διεθνών οργανισμών αποδείχθηκε σε ολόκληρο τον 20^ο αιώνα ως ένα αποτελεσματικός τρόπος για να αποπληθωριστεί και να ξεπεράσει την κινητοποίηση απέναντι στους φορολογικούς παραδείσους, μια στρατηγική που έκανε αισθητή την παρουσίαση στις αρχές του 20^ο αιώνα (Leimgruber, 2014). Για παράδειγμα οι συζητήσεις του LON και του Ο.Ο.Σ.Α, έδωσαν το δικαίωμα στην Μεγάλη Βρετανία να σταματήσει τελείως τις προσπάθειες ρύθμισης της φοροδιαφυγής, ενώ οι πολυμερείς συζητήσεις που έγιναν στις Ηνωμένες Πολιτείες από το 2009 μέχρι το 2014, μεταξύ της Ελβετίας και των Η.Π.Α, έδωσαν ένα χρήσιμο υπόβαθρο το οποίο θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως υποστήριξη μονομερών επιθέσεων εναντίον του τραπεζικού απορρήτου (Blanco, 2014).

2.7 Υπεράκτια Χρηματοδότηση και Κρατική Εξουσία

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθεί τι εννοεί κάποιος όταν αναφέρει την έννοια υπεράκτια χρηματοδότηση και τι κρατική εξουσία (Zucman, 2016). Χρησιμοποιώντας αυτές τις έννοιες, παρουσιάζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να γίνει κατανοητό στο ευρύ κοινό το φαινόμενο της υπεράκτιας χρηματοδότησης. Το βασικό μέλημα σε αυτήν την υποενότητα είναι η εννοιολογική προσέγγιση της σχέσης μεταξύ της κρατικής εξουσίας και της υπεράκτιας χρηματοδότησης σε ανοιχτή θάλασσα. Αρχικά η υπεράκτια χρηματοδότηση σαν μια νέα ιδέα στην παγκόσμια οικονομία έχει αμφισβητηθεί για δύο λόγους. Ο ένας λόγος είναι ότι πολλοί προσπαθούν να αντιληφθούν τη σημασία του φαινομένου αυτού με βάση εμπειρικά αποσπάσματα και ο άλλος λόγος είναι ότι η έννοια των υπεράκτιων περιοχών ή φορολογικών παραδείσων αποτελεί ένα πολιτικά διφορούμενο ζήτημα.

Πολλοί οικονομικοί ερευνητές θεωρούν ότι οι υπεράκτιες υπηρεσίες βασίζονται κατά κύριο λόγο σε τέσσερα σημεία τα οποία είναι (Traber και Murphy 2015):

- Οι φορολογικοί παράδεισοι προσφέρουν τις υπεράκτιες υπηρεσίες μόνο σε μη κατοίκους της χώρας τους.
- Η παραχώρηση ελάχιστης ή ακόμα και μηδενικής φορολογίας σε ξένα κεφάλαια.
- Να υπάρχει αδιαφάνεια στα οικονομικά στοιχεία των εταιριών που χρησιμοποιούν τις υπεράκτιες υπηρεσίες.
- Ασάφεια στα οικονομικά στοιχεία σε περίπτωση που ζητηθούν από κάποιον (π.χ φορολογικές αρχές, μέτοχοι). Για παράδειγμα σε οποιαδήποτε στιγμή ελέγχου από τις φορολογικές αρχές της χώρας έδρας του μετόχου, η υπεράκτια εταιρία μπορεί με την μετατόπιση κερδών να δείχνει ταυτόχρονα ζημιογόνα στις φορολογικές αρχές και κερδοφόρα στους μετόχους της. Οι περιπτώσεις αυτές είναι νομικά ορθές αν και πρόκειται για δύο αντίθετες απαντήσεις.

Όσον αναφορά τις χρηματοδοτήσεις υπεράκτιων εταιριών, μπορούμε να αντιληφθούμε τους λόγους δημιουργίας των offshore μέσα από τον συνεχή και αυξανόμενο όγκο των έργων για την χρηματοδότηση τους. Οι αιτίες που οδηγούν πολλούς ενδιαφερόμενους να χρησιμοποιήσουν τις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες είναι (Palan 2010):

- Ο φορολογικός σχεδιασμός που έχει εφαρμόσει η κάθε χώρα που αποτελεί υπεράκτιο χρηματοπιστωτικό κέντρο,
- Οι υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες μπορούν να περιορίσουν την αστάθεια των συνναλαγματικών ισοτιμιών και να τις εξισορροπήσουν σε ένα ασταθές κράτος δικαίου
- Δίνουν την δυνατότητα σε ανθρώπους που έχουν στην κατοχή χρήματα από εγκληματικές δραστηριότητες να τα "ξεπλύνουν" χωρίς κανένα κόστος.
- Η διευκόλυνση πρόσβασης σε ευρώ έναντι του δολαρίου Η.Π.Α.

Πίνακας 2.1: Υπεράκτιος πλούτος της Ελβετίας σε ευρώ και δολάρια

	bn euros(σε δισ)		bn US\$(σε δισ)
Το παγκόσμιο εισόδημα	62.000		68.000
Παγκόσμιος οικονομικός πλούτος	87.000	140%	95.489
Ποσοστό σε offshore	6.900	8,0%	7.600
Παρακρατούνται στην Ελβετία	2.100	30%	2.300
Σε άλλα υπεράκτια μέρη εκτός Ελβετίας	4.800		5.300
Ευρωπαϊκός οικονομικός πλούτος	21.800		23.980
Υπεράκτιος οικονομικός πλούτος των Ευρωπαίων	2.400	11%	2.600

Πηγή: Zucman (2014)

Το φαινόμενο της πίστωσης του δολαρίου Η.Π.Α, έχει ερευνηθεί σε προηγούμενα χρόνια σε ότι έχει να κάνει με το Eurodollar και την χρησιμοποίησή του. Το Eurodollar είναι καταθέσεις όψεως σε δολάριο Η.Π.Α οι οποίες εντοπίζονται από οικονομικούς αναλυτές σε τράπεζες υπεράκτιων περιοχών της Λατινικής Αμερικής αλλά και στην Ελβετία την οποία εξετάζει η παρούσα εργασία (Norfield, 2016). Ο πίνακας 2.7 παραπάνω, παρουσιάζει τα στοιχεία για το παγκόσμιο εισόδημα και τα ποσά που διαχωρίζονται σε ευρώ και δολάριο τα οποία υπάρχουν σε υπεράκτια κέντρα καθώς και στην Ελβετία. Αρχικά όπως φαίνεται και στον πίνακα 2.7 (Zucman, 2015), σε πρώτο πλάνο το παγκόσμιο εισόδημα που υπάρχει σε καταθέσεις στις υπεράκτιες περιοχές φτάνει αισίως τα εξήντα δύο δισεκατομμύρια και εξηνταοχτώ δισεκατομμύρια σε ευρώ και δολάρια αντίστοιχα.

Επιπλέον στον πίνακα καταγράφονται και οι καταθέσεις των Ευρωπαίων σε τράπεζες υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών κέντρων με τα ποσά να φτάνουν τα εικοσιδύο δισεκατομμύρια σε ευρώ και εικοσιτέσσερα δισεκατομμύρια σε δολάρια. Στην Ελβετία από τα συγκεκριμένα ποσά είναι κατατεθειμένα σε τράπεζες το 11%, δηλαδή δύομιση δισεκατομμύρια τόσο σε ευρώ όσο και σε δολάρια. Γνωρίζοντας ότι το κράτος σαν έννοια θα μπορούσε να συνδεθεί με την υπεράκτια χρηματοδότηση μόνο με την μορφή του φορολογικού κράτους (Schumpeter 2010) όπου η φορολογία αποτελεί την βασική πηγή εσόδων του (Hood 2003). Για ένα σύγχρονο κράτος που θέλει να έχει άμεσα έσοδα για την κάλυψη των αναγκών του, είναι ζήτημα ζωής και θανάτου να βρει τρόπους για να τα εξασφαλίσει από διάφορους πόρους (Weber 1999, Schumpeter, 2001).

Οι πηγές εσόδων του κράτους μπορεί να είναι από την φορολόγηση που εφαρμόζει στους πολίτες τόσο στα ετήσια εισοδήματα τους όσο και στα καθημερινά προϊόντα κατανάλωσης (Genchel, 2005). Επιπλέον το κράτος έχει την δυνατότητα είσπραξης μελλοντικών εσόδων από την εκμετάλλευση των φυσικών του πόρων (Weber, 1995). Επομένως το κράτος για να υποστηρίξει ότι εφαρμόζει την εξουσία του απέναντι στους πολίτες, πρέπει να το κάνει με οποιονδήποτε τρόπο θεωρεί ότι είναι νόμιμος και δημοκρατικός με σκοπό οι πολίτες να αποδεχθούν την κρατική εξουσία χωρίς να τους επιβληθεί τιμωρία (Thompson, 2010). Οι σχέσεις μεταξύ του κράτους και των φορολογουμένων μπορεί να εκφραστεί θεσμικά μέσα από το τραπεζικό σύστημα.

Μέσω του τραπεζικού συστήματος μπορούν να αναλυθούν και να εξηγηθούν καλύτερα οι σχέσεις των κυβερνήσεων και των φορολογούμενων όπου μέσω αυτών στην ουσία εξασφαλίζουν τα κεφάλαια για να υλοποιήσουν το πλάνο διοίκησης (Ingham, 2004). Σύμφωνα με τον Binder, στην ουσία η κρατική εξουσία είναι το μέσο των εκάστοτε κυβερνήσεων να αποκτούν τα προβλεπόμενα κεφάλαια που απαιτούνται για να καλύψουν τα μέτρα που έχουν υποσχεθεί στους πολίτες των χωρών τους. Όσον αναφορά τη φορολογία που επιβάλλεται διαφορετικά από κάθε κράτος, η εσωτερική λειτουργία και τα θεσμικά όργανα έχουν κάνει τις υπεράκτιες χώρες ελκυστικές έναντι των χωρών που επιβάλλουν μεγαλύτερη φορολογία στους πολίτες τους. Σύμφωνα με τους οικονομολόγους το 2017 οι φορολογικοί παράδεισοι είχαν εισροή από εταιρικά έσοδα 240 δισεκατομμύρια δολάρια Η.Π.Α (Binder, 2017). Αν και τα χρήματα αυτά ακούγονται εξωπραγματικά για τα παγκόσμια οικονομικά δεδομένα, η οικονομική

αυτή παγκοσμιοποίηση δεν έχει μεταβάλλει την έννοια του “φορολογικού κράτους”(Gueh, 2000).

Η μόνη και βασική αλλαγή που έφερε στο παγκόσμιο φορολογικό σύστημα είναι για το ποιος θα επιβαρυνθεί την πληρωμή των φορών από το κεφάλαιο στην εργασία. Τα τελευταία χρόνια της κρίσης, την μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση έχουν δεχθεί τα χαμηλά λαικά στρώματα και η μεσαία τάξη σε αντίθεση με το κεφάλαιο (Gueh, 2000). Αυτή την αλλαγή όμως δεν τη συναντάμε εξίσου σε όλες τις χώρες (Binder, 2018). Για παράδειγμα οι μικρότερες χώρες πληθυσμιακά και εδαφικά επηρεάζουν περισσότερο τις μεγαλύτερες χώρες (Seelkopf, 2016). Επιπλέον η Ελβετία διαθέτοντας ένα πολύ εύελκτο σύστημα λειτούργιας του και διακυβέρνησης του κράτους, δεν αντιμετωπίζει προβλήματα με τον φορολογικό ανταγωνισμό και συνεχίζει να προσελκύει και νέα κεφάλαια στις τράπεζες της (Johanessen, 2014).

2.8 Σύνοψη

Στο δεύτερο κεφάλαιο έγινε αναφορά στον ακριβή προσδιορισμό της έννοιας των υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών κέντρων ή πιο συγκεκριμένα των “φορολογικών παραδείσων”. Επιπλέον επεξηγήθηκαν συγκεκριμένα ποιος είναι ο ρόλος των υπεράκτιων “offshore” εταιριών στις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές περιοχές και πως αυτές μπορούν καλύτερα από τους μετόχους τους ενώ αναλύθηκαν και οι βασικές μορφές των υπεράκτιων εταιριών που χρησιμοποιούνται περισσότερο. Έγινε επίσης αναφορά για την φοροδιαφυγή που ξεκίνησε να υπάρχει στις αρχές του 20^ο αιώνα και μετέπειτα τις συζητήσεις που έγιναν από διεθνείς οργανισμούς για την καταπολέμηση της. Τέλος, έγινε λόγος για την υπεράκτια χρηματοδότηση και την κρατική εξουσία και σε ποια σημεία οι έννοιες αυτές συνδέονται μεταξύ τους σε συνάρτηση πάντα με το κράτος. Πιο συγκεκριμένα αναφέρθηκε ότι για να γίνει πιο κατανοητό η σχέση που μπορεί να έχει η κρατική εξουσία με την υπεράκτια χρηματοδότηση, δηλαδή το offshoring, θα πρέπει να ερευνηθεί το τραπεζικό σύστημα πως λειτουργεί με βάση την κυβερνητική πολιτική όπως συμβαίνει και με την Ελβετία.

Βιβλιογραφία Πρώτου Κεφαλαίου

Binder A. (2019) ‘*The politics of offshore finance in Mexico*’. *Journal Review International Political Economy*, pp 313-336. [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/>[Accessed: 20 Jun 2019].

Cassis Y. (2011) ‘*The Capitals of Capital. The rise and fall of international financial centers*’. *Cambridge University Press*, 15, [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/> [Accessed: 20 Jun 2019].

Emennenger, P. (2014) ‘*Politics of financial intransparensy: The case of Swiss banking secrecy*’. *Journal Swiss Political Science Review*, pp 146-164. [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/spsr.12092> [Accessed 30 Jun 2019]

Johannesen, N. and Zucman, G. 2014. *The end of bank secrecy; an evaluation of the G20 tax crackdown*. *American Economic Journal: Economic Policy* 6, pp 65–91. [Online]. Available at: <http://gabriel-zucman.eu/files/JohannesenZucman2014> [Accessed 30 Jun 2019]

World Bank (2007). *A Decade of Measuring the Quality of Governance, Governance Matters, 2007*. Washington, DC: Journal of World Bank. World

Κεφάλαιο Τρίτο- Η χρήση της υπεράκτιας χρηματοδότησης και ο τρόπος λειτουργίας στην Ελβετία

3.1 Εισαγωγή

Στο τρίτο κεφάλαιο θα γίνει εξολοκλήρου αναφορά για την Ελβετία και την υπεράκτια χρηματοδότηση καθώς και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί μέσω των τραπεζών της προς τους αλλοδαπούς πελάτες. Σε αρχικό σημείο όμως θα γίνει μια ιστορική αναδρομή για την υπεράκτια χρηματοδότηση και την γέννηση της καθώς και την αλλαγή στη διεθνή φορολογική ρύθμιση που επιβλήθηκε στην πορεία. Μετέπειτα θα γίνει λόγος για τον βαθμό χρήσης της υπεράκτιας χρηματοδότησης από τα ξένα κεφάλαια, δηλαδή το ποσοστό αλλοδαπών που κατέχουν λογαριασμούς σε ελβετικές τράπεζες και οι οποίοι με την σειρά τους χρησιμοποιούν υπεράκτια χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Επιπλέον γίνεται συγκεκριμένη επισήμανση για την θέση που κατέχει η Ελβετία στην διεθνή οικονομία ως το μεγαλύτερο υπεράκτιο κέντρο αλλά και τα ποσά που κατέχει και χαρακτηρίζονται ως υπεράκτιος πλούτος.

Επιπρόσθετα σε μια ενότητα θα γίνει λόγος για την Ελβετία ως ο πιο σημαντικός φορολογικός παράδεισος σε Ευρώπη και στον διεθνή χώρο όπου αντιμετωπίζει ευπάθεια στις διεθνείς οικονομικές συναλλαγές. Τέλος στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστεί η υπόθεση για το τραπεζικό απόρρητο στην Ελβετία και την αρνητική στάση πολλών κομμάτων στην μη παροχή πληροφοριών για αμερικανούς κατόχους λογαριασμών σε ελβετικές τράπεζες. Έπειτα θα επισημανθεί η ανάγκη-υποχρέωση που οδήγησε την Ελβετία λόγω του μικρού της μήκους και της γεωγραφική της θέσης να κινηθεί σε διεθνές επίπεδο λόγω της συνεχούς διεθνούς ανάπτυξης.

3.2 Η γέννηση της υπεράκτιας χρηματοδότησης και η διεθνής φορολογική ρύθμιση

Στο δεύτερο μισό του 19^ο αιώνα, χρονολογείται ότι έγιναν οι πρώτες προσπάθειες διεθνής φορολογικής ρύθμισης (Jogarajan, 2010). Σύμφωνα με τον Jogarajan (2010), εντοπίζεται ότι κατά την διάρκεια της δεύτερης βιομηχανικής επανάστασης στις διακρατικές συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ των χωρών που θεωρούνταν μεγάλες οικονομικές δυνάμεις για την εποχή, προέκυψαν δύο θεμελιώδη προβλήματα διεθνούς φορολογίας:

- Ο ανταγωνισμός που άρχισε να δημιουργείται μεταξύ των χωρών λόγω της επέκτασης της οικονομικής παγκοσμιοποίησης η οποία κορυφώθηκε και αποτυπώθηκε χαρακτηριστικά από μια αξιοσημείωτη εντατικοποίηση των διασυνοριακών ροών κεφαλαίων,
- Η άμεση εδραίωση σε σύγχρονα φορολογικά συστήματα τα εθνικά κράτη.

Αφενός, λόγω της μη ύπαρξης ενός φορολογικού συστήματος που να έχει σταθερό χαρακτήρα, οι επενδύσεις που πραγματοποιούσαν οι διακρατικές εταιρίες μπορεί να φορολογούνταν τόσο από τη χώρα κατοικίας του επενδυτή όσο και από τα κράτη στα οποία ήταν να γίνει η επένδυση (Palan, 2010). Αντίθετα όμως εξαιτίας της έλλειψης συμφωνιών μεταξύ των φορολογικών αρχών των χωρών με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών για οποιονδήποτε φορολογούμενο τους αλλά και λόγω της μη ύπαρξης εφαρμογής των χρηματοπιστωτικών συστημάτων, άλλοι τύποι ξένων επενδύσεων, όπως είναι τα ομόλογα στον κομιστή ή οι καταθέσεις σε λογαριασμούς, επιδίωκαν στην αποφυγή φορολογίας αυτών των επενδύσεων τόσο στη χώρα διαμονής τους όσο και στη χώρα πηγής του εισοδήματος (Blanco, 2014).

Ο τρόπος για να εξαλειφθούν αυτά τα προβλήματα, της διπλής φορολόγησης οδήγησαν πολλές ευρωπαϊκές χώρες να υπογράψουν διμερείς συμφωνίες οι οποίες είχαν ισχύ από το 1843 μέχρι το 1913 (Kirpner, 2011). Οι συμφωνίες όμως έμειναν σε αρχικό στάδιο λόγω της περιορισμένης άμεσης καταβολής των φόρων πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και τα περισσότερα έσοδα από φόρους προέρχονταν από τα τιμολόγια που έκοβαν οι επιχειρήσεις. Οι διμερείς συμφωνίες για διπλή φορολόγηση και φοροδιαφυγή και τα οφέλη που προσέφεραν, παρέμειναν περιορισμένες και δεν εφαρμόζονταν τόσο από τις χώρες όσο και από τους επενδυτές (Sharman 2011).

Μετά από μια ειρηνευτική διακοπή του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, οι συνέπειες του αποτέλεσαν τα σημαντικότερα θέματα συζητήσεων για πολλές δεκαετίες στο κέντρο της διπλωματικής αρένας (Piketty, 2001). Στη συνέχεια οι ζημίες που άφησε πίσω του ο πόλεμος, κόστισαν ακριβά στις χώρες που ενεπλάκησαν για να τις αποκαταστήσουν. Στην περίπτωση της διαιτησίας του πληθωρισμού και της φορολογίας με σκοπό την σταδιακή μείωση του δημοσίου χρέους, είχε σημαντικές διαφορές μεταξύ των δυτικών δυνάμεων αλλά η φορολογική επιβάρυνση εκείνη την εποχή παρουσίασε μεγάλη αύξηση σε όλες τις χώρες (Jeanneney, 2008). Σε μια δεκαετία, ο δείκτης αυτός διπλασιάστηκε περίπου στην Βρετανία ενώ εμφάνισε μια αύξηση 70% περίπου στη

Γερμανία και 40% στη Γαλλία (Guex, 2000). Στη συνέχεια οι κυβερνήσεις των κρατών πήραν μέτρα φορολόγησης σε όσους παρουσίαζαν μεγάλα εισοδήματα καθώς και ακίνητη μεγάλη περιουσία (Piketty, 2010). Οι κυβερνήσεις έχοντας ως βασικό μέλημα την συμμετοχή όλων των κοινωνικών στρωμάτων στις προσπάθειες που έκαναν για την νομισματική και φορολογική σταθεροποίηση, στα επόμενα χρόνια, οι προοδευτικοί φόροι αυξήθηκαν αισθητά. Μετέπειτα, και με το πέρας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής απέκτησε διεθνώς μεγάλο πολιτικό ενδιαφέρον από διάφορες πολιτικές ομάδες (Robinson, 2010).

Έχοντας ως δεδομένο την απότομη αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης σε όσους είναι κάτοχοι λογαριασμών τραπεζών και κεφαλαίων, η αντίσταση τους ήταν μεγάλη απέναντι στις κυβερνήσεις των χωρών και τους ανάγκασε να μεταφέρουν τα κεφάλαια τους από τις λεγόμενες μεγάλες δυνάμεις της εποχής σε χώρες που είχαν τα ίδια οικονομικά και πολιτικά προβλήματα αλλά ήταν ουδέτερες με την Ευρώπη (Cassis, 2010). Οι χώρες που ήταν ουδέτερες σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ήταν η Ελβετία και η Ολλανδία όπου τα περιουσιακά στοιχεία και τα κεφάλαια μεταφέρονταν σε τράπεζες των χωρών αυτών και στη συνέχεια επανεπενδύονταν σε ξένες αγορές (Perrenoud, 2002).

Όσον αναφορά τη φορολογία των περιουσιακών στοιχείων, η "μετανάστευση" του πλούτου στους συγκεκριμένους φορολογικούς παραδείσους εξασφάλιζε στους κατόχους του σχεδόν φορολογική απαλλαγή (Cassis, 2010). Ο συνδυασμός μεταξύ του ελέγχου των συναλλαγματικών ισοτιμιών από τις ευρωπαϊκές χώρες καθώς και η γενική έλλειψη συνεργασίας διεθνώς μεταξύ των αρμόδιων φορολογικών διοικήσεων των χωρών, δεν βοήθησαν ιδιαίτερα τις προσπάθειες που έγιναν για τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων που μεταφέρθηκαν από τη χώρα κατοικίας του επενδυτή (Guex, 2000). Πέρα από τους φορολογικούς και νομισματικούς παράγοντες, η μη διπλή φορολόγηση, τόσο για την έδρα της κατοικίας του όσο και στην πηγή που προκύπτουν τα έσοδα, αποτέλεσε ένα σημαντικό κίνητρο για την ανάκαμψη των κεφαλαίων κυρίως τις δεκαετίες του '20 και του '30 (Mazboui, 2010). Παράλληλα με την άνοδο των κεφαλαίων μέσα σε αυτές τις δεκαετίες, προκάλεσε κατά κάποιο τρόπο ένα κόλλημα στην εξέλιξη των πρακτικών για την εφαρμογή του φορολογικού συστήματος, οι ευκαιρίες που προέκυπταν για την καταστρατήγηση των φόρων μέσω της εξαγωγής κεφαλαίων, αποτελούσαν ένα χρόνιο σταθερό εμπόδιο για την μόνιμη εδραίωση των φορολογικών διοικήσεων στην Δυτική Ευρώπη.

Επειδή δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία για την εποχή εκείνη, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί κατά προσέγγιση το μέγεθος της πρώτης έκρηξης της φοροδιαφυγής αλλά και η εμφάνιση των φορολογικών παραδείσων σε διεθνές επίπεδο (James, 2012). Όμως υπάρχει και ένα πολύ σημαντικό δείγμα για το ποσό των ξένων περιουσιακών στοιχείων τα οποία άρχισαν να μεταφέρονται την δεδομένη χρονική περίοδο στην Ελβετία. Ο τότε υπουργός οικονομικών της Ελβετίας κ. Mousy εκτιμούσε ότι την συγκεκριμένη χρονική περίοδο τα ξένα περιουσιακά στοιχεία έφταναν το ποσό των 2 δις δολαρίων ή αντίστοιχα όπως ανέφερε και ο ίδιος το ποσό αυτό ήταν οι μακροπρόθεσμες επενδύσεις των Βρετανών στην Ευρώπη (Mazbouri, 2012). Μέσα σε μια πενταετία από το 1925 μέχρι το 1930, οι καταθέσεις αλλοδαπών κατόχων σε ελβετικές τράπεζες σχεδόν τριπλασιάστηκαν από το αρχικό ποσό των 2 δις δολαρίων (Farquet, 2010). Το ποσό αυτό ισοδυναμούσε με όλα τα εξωτερικά γερμανικά χρέη στις παραμονές της κρίσης του 1931 και το ποσό αυτό αποτελούσε το τριπλάσιο του ελβετικού Α.Ε.Π (Born, 1995).

Παράλληλα αναπτύχθηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό τα κίνητρα φοροδιαφυγής στα ευρωπαϊκά υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα που έδωσαν την ευκαιρία στις εταιρίες-κολοσσούς να δημιουργήσουν και να αναπτύξουν μια προσιτή φορολογική κατοικία κοντά στην επικράτεια τους και μπόρεσαν να υποβάλλουν τα επαναπατρισθέντα κεφάλαια σε μια χαμηλή φορολογική επιβάρυνση (Guex, 2000). Αρχικά τα μέτρα αυτά άρχισαν να εφαρμόζονται σε μικρές ελβετικές πολιτείες, όπου τα φορολογικά οφέλη που παραχωρούνταν σε εταιρίες χαρτοφυλακίου εξομοιώθηκαν με την ισχύουσα νομοθεσία της Ελβετίας στη δεκαετία του 1920 αλλά επίσης εφαρμόστηκε σε Λιχτενστάιν και Λουξεμβούργο το 1930 (Sichtermann, 2001).

Οι εξωχώριες εταιρίες που ήταν εγγεγραμμένες στην Ελβετία έφτασαν από 158 σε 2000 εταιρίες από το 1920 μέχρι το 1940 και από 360 σε 1110 στο Μεγάλο Δουκάτο μεταξύ 1933 και 1939 (Trachtenberg, 2010). Η γαλλική και βελγική κυβέρνηση έκαναν προσπάθειες με σκοπό να παρεμποδίσουν την μεταφορά γερμανικών κεφαλαίων προς ουδέτερες χώρες, οι οποίες δημιουργώντας υποτίμηση του νομίσματος, ήταν η καλύτερη δικαιολογία για το Ράιχ για να αποδείξει την ανικανότητα της διοίκησης να αναδιαρθρώσει τον πόλεμο.

Το γαλλο-βελγικό στρατόπεδο είχε αποφασίσει να αποσύρει σταδιακά την εκστρατεία κατά της διεθνούς φοροδιαφυγής που διαπράττουν οι ίδιοι οι κάτοικοι του (Guex,

2010). Με βάση την συνδιάσκεψη της Γένοβας, η συζήτηση που έγινε για την φοροδιαφυγή συσχετίστηκε άμεσα με το θέμα της διπλής φορολογίας ορίζοντας ως εγγύηση για τη διαφύλαξη του τραπεζικού απορρήτου (Jeanpenny, 2003). Στη Γενεύη μια ομάδα εμπειρογνώμων που περιελάμβανε εμπειρογνώμονες που ήταν γνώστες για το μεγάλο θέμα της φοροδιαφυγής το οποίο αποτέλεσε και αντικείμενο συζήτησης, είχαν έρθει απεσταλμένοι από τις μεγάλες οικονομικά δυνάμεις της Λον, μετέπειτα Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Trachtenberg, 2010). Εκείνη την εποχή, η συμμαχία μεταξύ της κυβέρνησης και των επιχειρηματιών έγιναν πιο στενές όταν τον Δεκέμβριο του 1922, το Ελβετικό Σοσιαλιστικό Κόμμα προσπάθησε να εφαρμόσει μια κεφαλαιακή εισφορά για την οποία όμως υπήρξαν σοβαρές αντιδράσεις στην συνέχεια (Born, 1995).

Με το πέρας του δημοψηφίσματος για την εφαρμογή αυτής της εισφοράς, το 85% αρνήθηκε την πρόταση αυτή και η ελβετική συντηρητική ελίτ θα μπορούσε έτσι να υιοθετήσει μια επιθετική γραμμή υπεράσπισης του φορολογικού της καταφυγίου (Moure, 1999). Η επιτροπή της Λον συνετάχθηκε κατά της διπλής φορολογίας και της φοροδιαφυγής όπου ευθυγραμμίστηκε στην πορεία με τα συμφέροντα των φορολογικών παραδείσων. Οι ανταλλαγές των πληροφοριών μεταξύ κρατών για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής περιορίζονταν κατά κάποιον τρόπο μόνο στις πληροφορίες που στηρίζονται στις παρούσες φορολογικές πρακτικές των φορολογικών διοικήσεων και θα ήταν υποχρεωτικό να ενσωματώνει τα κράτη μέλη του οργανισμού (Wee, 1995). Με άλλα λόγια, το τραπεζικό απόρρητο έγινε πια νόμιμο και η πιθανότητα να υπάρξει μια συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών προσωρινά δεν προχώρησε (Moure 1999).

3.2.1 Η μεταπολεμική αναβίωση της υπεράκτιας χρηματοδότησης και η δειλή καταγγελία του φορολογικού καταφυγίου

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και κατά την διάρκεια του μεσοπολέμου, τα συστήματα άμεσης φορολογίας είχαν ως αποτέλεσμα να αυξηθεί σημαντικά η φορολογική βάση δίνοντας την δυνατότητα να εισέλθουν βελτιωμένες τεχνικές ελέγχου και αντίληψης (James, 2012). Επιπρόσθετα, μετά το πέρας του πολέμου και κατά την διάρκεια μιας κρίσης που κράτησε περίπου δεκαπέντε χρόνια, η ελεύθερη διακίνηση

των κεφαλαίων αυξήθηκε αισθητά. Για παράδειγμα το άρθρο 6 της συμφωνίας του Δ.Ν.Τ από τον Woods, έδωσε την ευκαιρία στις χώρες να περιορίσουν την ροή των κεφαλαίων. Λόγω της εξάλειψης του προπολεμικού πλούτου, οι υπεράκτιες χρηματοδοτήσεις παρουσίασαν αισθητή μείωση ακόμα και στην Ελβετία (Longchamp, 2014).

Η Ελβετία, ανεξάρτητα από την μη συμμετοχή της στον πόλεμο, ήταν από τότε ένα φρούριο του οικονομικού φιλελευθερισμού στην καρδιά της Ευρώπης όπου η διακρατική διαχείριση του πλούτου μειώθηκε στην μεταπολεμική περίοδο. Οι ελβετικές τράπεζες κατέγραψαν μια μείωση γύρω στο 20% στις καταθέσεις τίτλων και ο όγκος τους αντιστοιχούσε στο 40% του μέγιστου ποσού που είχε φθάσει πριν από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 1931. Παράλληλα με τις ελβετικές καταθέσεις σημαντική μείωση παρουσίασαν και οι εταιρίες που είχαν την έδρα τους στην Ελβετία όπως οι εταιρίες χαρτοφυλακίου που μειώθηκαν κατά 25% μεταξύ του 1938 και το 1953 (Mazbouri, 2012).

Στην μεταπολεμική περίοδο οι υπεράκτιες επιχειρήσεις παρουσίασαν στην πορεία μια πτώση η οποία στεναχώρησε κατά κάποιον τρόπο το ποσοστό των υποστηρικτών της φορολογικής συνεργασίας. Με το πέρας του πολέμου αποδείχθηκε ότι χρήματα ευρωπαίων μεταφέρθηκαν στην Αμερική και έγιναν αμέσως το κύρος των αμερικανικών τραπεζών (Helleiner, 2000). Αν και οι συγκρούσεις με θέμα την φοροδιαφυγή, σταμάτησαν να είναι το επίκεντρο για τους διεθνείς οργανισμούς, η Επιτροπή Φορολογίας των Ηνωμένων Εθνών, διεξάγοντας δραστηριότητες για την LON από το 1947 και μετά, έγινε πεδίο μάχης ανάμεσα στις βόρειες δυνάμεις και του αναδυόμενου μετα-αποικιακού Νότου (Helleiner, 2000).

Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο αποφάσισε το 1954 να προωθήσει ένα ψήφισμα για το συμφέρον της ανάπτυξης ενδοευρωπαϊκών συναλλαγών και επενδύσεων της σύναψης πολυμερούς συμφωνίας μεταξύ των χωρών της ΕΟΚ για την μείωση της διπλής φορολογίας (Goode, 1995). Η πρωτοβουλία του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου βοήθησε στη δημιουργία μιας επιτροπής στην Ελβετία η οποία αποτελούνταν από εκπροσώπους του Υπουργείου Οικονομικών (Farquet, 2014). Το έργο αυτής της επιτροπής ήταν η εκπόνηση συμφωνιών που θα είχαν ως αντικείμενο την διπλή φορολογία και να συγκεντρώσουν τα πρότυπα αυτά σε μια συνθήκη μοντέλου. Έτσι η επιτροπή αυτή κατάφερε παρά τις μικρές διαφωνίες μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων

(Ιταλία, Γερμανία, Γαλλία) να συναινώσει τις χώρες αυτές κάνοντας μέχρι και τον αντιπρόσωπο της Ελβετίας να επικροτεί τα αποτελέσματα (Goode, 1995).

Η κυβέρνηση του Ρούσβελτ το 1950 χρησιμοποίησε την επιτροπή του Ο.Ο.Σ.Α εναντίον των φορολογικών παραδείσων με αποτέλεσμα να υπάρξει ελευθέρωση των κεφαλαιακών ροών από την εμφάνιση της αγοράς του Eurodollar αυξάνοντας έτσι παράλληλα και την υπεράκτια δραστηριότητα (Palan, 2010). Τη δεδομένη χρονική περίοδο παρατηρήθηκε η εξάπλωση φορολογικών παραδείσων σε πρώην αγγλικές και ολλανδικές αποικίες. Η εξάπλωση των φορολογικών παραδείσων αποδείχθηκε ζημιογόνα για την αμερικανική οικονομία λόγω της αυξημένης παρουσίας τους σε πολλές αγορές και αυτό είχε ως επακόλουθο πολλές εταιρίες να μεταφερθούν στη Δυτική Ευρώπη με σκοπό να εκμεταλλευθούν τις φορολογικές πιστώσεις που προσφέρουν οι χώρες αυτές.

Μετάπειτα η κυβέρνηση Κένεντυ ξεκίνησε συζητήσεις στον Ο.Ο.Σ.Α με θέμα την φοροδιαφυγή που δημιουργήθηκε σε φορολογικούς παραδείσους όπως η Ελβετία (Konig, 2001). Η εναντιότητα που έδειξε το πολιτικό σύστημα στις πιέσεις του Ο.Ο.Σ.Α αλλά και η αύξηση των υπεράκτιων δραστηριοτήτων στην Ελβετία, ώθησε τις γειτονικές χώρες να δημιουργήσουν μια μονομερής συμμαχία δημιουργώντας και μια ευρωπαϊκή επιτροπή με σκοπό την αντιμετώπιση των φορολογικών παραδείσων (Palan, 2010). Παρά τις πιέσεις που δεχόταν η Ελβετία από τις γειτονικές χώρες, η πίεση αυτή δεν την επηρέασε καθώς δεν υπόγραψε η ίδια συμφωνία για διοικητική βοήθεια κατά της φοροδιαφυγής (Farquet, 2016).

3.3 Η χρήση της υπεράκτιας χρηματοδότησης στην Ελβετία και η ζήτηση της από ξένα κεφάλαια

Η Ελβετία είναι αναμφισβήτητα το μεγαλύτερο υπεράκτιο χρηματοπιστωτικό κέντρο στην γηραιά ήπειρο εδώ και πολλά χρόνια όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως (Emmenenger, 2014). Σύμφωνα με την έρευνα του Binder και με βάση τα χαρακτηριστικά που έθεσε ο ίδιος ως προπόθεση για να ερευνήσει το Μεξικό, η Ελβετία αποτελεί μια ακριβώς αντίθετη περίπτωση. Αρχικά σε σχέση με το Μεξικό, η Ελβετία είναι μικρότερη χώρα γεωγραφικά με έκταση 41.285 τ.χλμ και η οικονομία της αποτελεί μια παγκόσμια δύναμη στη διεθνή κοινότητα. Για παράδειγμα το

κατακεφαλήν εισόδημα της Ελβετίας το 2011 κατέταξε την χώρα ως την πλουσιότερη χώρα με κριτήριο πάντα ότι ο πλούτος που έχουν στα χέρια τους οι πολίτες να είναι τόσο οικονομικά όσο και μη οικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Επιπρόσθετα το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ έδινε στην Ελβετία την πρώτη θέση ως την πιο ανταγωνιστική χώρα σε διεθνές επίπεδο (Emmenenger, 2014). Η Ελβετία αν και γεωγραφικά είναι μια μικρή χώρα είναι ανεπτυγμένη με μια δυνατή οικονομία όπου το κατά κεφαλήν εισόδημα των πολιτών, δίνει την δυνατότητα να καλύπτουν τις ανάγκες τους στην καθημερινότητα και με αυτόν τον τρόπο δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα επιβίωσης (Web, 2004). Η ανεπτυγμένη οικονομία της χώρας και το προηγμένο τραπεζικό σύστημα, ένα από τα καλύτερα στον κόσμο, παρέχει άμεση πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές και τραπεζικές υπηρεσίες (Fichtner, 2015).

Η Ελβετία αποτελεί μια ασφαλή χώρα για τους πολίτες της τόσο με την οργάνωση του στρατού της όσο και στο εσωτερικό της χώρας. Πιο συγκεκριμένα είναι μια χώρα που δεν περιβάλεται καθόλου από θάλασσα όπως άλλες υπεράκτιες χώρες (π.χ Μάλτα, Νησιά Κέϋμαν κ.τ.λ) αλλά βρίσκεται ακριβώς στο κέντρο της Ευρώπης έχοντας έτσι ένα ισχυρό πλεονέκτημα σαν υπεράκτιο κέντρο σε σχέση με άλλες χώρες (Haberly, 2015). Το 2015 με βάση τα οικονομικά στοιχεία, οι ελβετικές τράπεζες έφτασαν να διαχειρίζονται στα χαρτοφυλάκια τους ένα ποσό που έφτανε τα 2,3 τρις δολάρια τα οποία ανήκουν σε ξένους επενδυτές (Zucman, 2014).

Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι από το ποσό αυτό, το 1,3 τρις ανήκουν σε Ευρωπαίους κατοίκους αλλά και σε διάφορες ευρωπαϊκές εταιρίες που έχουν την έδρα τους στον τόπο ίδρυσης τους. Με βάση τα λιγοστά στοιχεία που έχουμε στα χέρια μας για να κριθεί η θέση και η δύναμη της Ελβετίας σαν οικονομία αλλά και η ζήτηση που έχει ως χώρα ώστε να προσελκύσει ξένους επενδυτές να μεταφέρουν τα χρήματά τους και να χρησιμοποιήσουν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες από τις ελβετικές τράπεζες, η έρευνα στάθηκε πολύ στην πολυετή έρευνα του Zucman για τους φορολογικούς παραδείσους.

Στο διάγραμμα 3.2, παρακάτω ο Pikety και ο Zucman προχώρησαν σε μια έρευνα για τον οικονομικό πλούτο που υπάρχει στις υπεράκτιες χώρες τόσο στην Ελβετία όσο και στους υπόλοιπους φορολογικούς παραδείσους στην διεθνή οικονομία. Έτσι με βάση τα στοιχεία που παραθέτουν οι δύο οικονομολόγοι στο παρακάτω διάγραμμα, επισημαίνουν ότι το 8%, από τα 95 τρισεκατομύρια δολάρια του παγκόσμιου

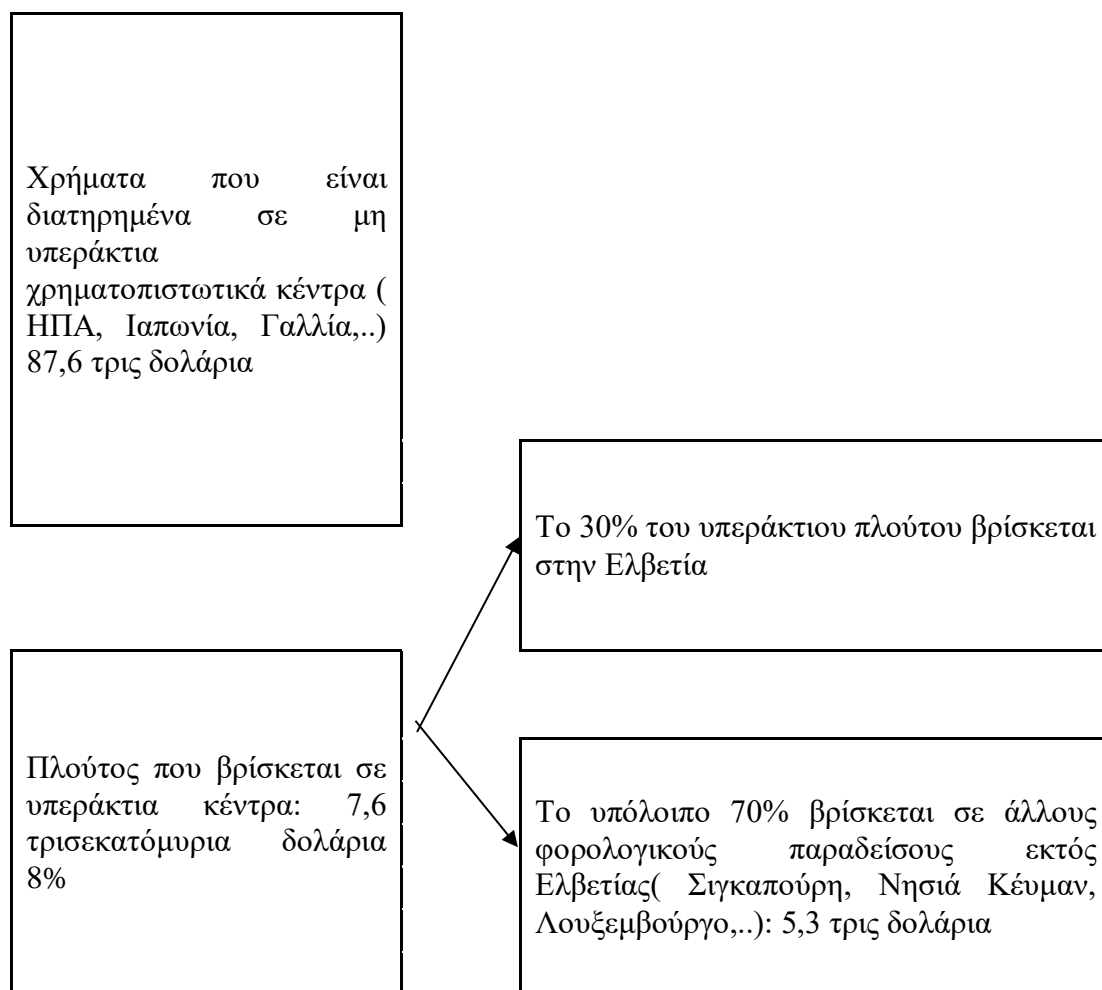
εισοδήματος, βρίσκονται σε υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα είτε σε καταθέσεις με την μορφή κεφαλαίων σε ελβετικές τράπεζες, είτε ως επενδυτικό κεφάλαιο μιας υπεράκτιας χρηματοπιστωτικής εταιρίας είτε από την χρήση υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από ξένους πελάτες.

Αναφέρουν επίσης ότι από το 8% του πλούτου αυτού, το 1/3 κατέχουν ξένοι επενδυτές από διάφορες χώρες επενδύοντας τα κεφάλαια τους μέσω των ελβετικών τραπεζών σε διάφορους τομείς και χρησιμοποιώντας παράλληλα και τις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Πιο συγκεκριμένα το 8% με βάση τα 7,6 τρις δολάρια που υπάρχουν σε φορολογικούς παραδείσους, η Ελβετία είναι η μοναδική που κατέχει ένα τόσο μεγάλο ποσό που φτάνει τα 2,3 τρις δολάρια. Οι βασικοί κάτοχοι των λογαριασμών αυτών προέρχονται περισσότερο από τις γείτονες χώρες της Ελβετίας, από άλλες χώρες της Ευρώπης καθώς και από χώρες της Λατινικής.

Όσον αναφορά για τις γείτονες χώρες που έχουν μεταφέρει αρκετά κεφάλαια στην Ελβετία χρησιμοποιώντας παράλληλα τις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ιδρύοντας υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές εταιρίες (offshore companies) χρονολογείται κυρίως από τα τέλη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και φαίνεται να κορυφώνεται κατά την διάρκεια Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου με την μεταφορά των λαφύρων των Ναζί στην Ελβετία για την απόκρυψη τους. Το υπόλοιπο 70% του υπεράκτιου πλούτου βρίσκεται κυρίως σε χώρες οι οποίες θεωρούνται υπεράκτιες και παρέχουν σε ξένους επενδυτές υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες μέσω των τραπεζών τους και περιβάλλονται από θάλασσα όπως η Σιγκαπούρη, τα Νησιά Κέμαν, η Μάλτα, η Σευχέλλες κτλ.π. κάνοντας έτσι πιο εύκολη την πρόσβαση σε οποιονδήποτε θέλει να επενδύσει σε αυτές τις χώρες της υφηλίου

Ο Zucman στην έρευνα που έκανε για το βιβλίο του "The Hidden Wealth of Nations" κατέγραψε μετά από έρευνα τις ακριβείς χώρες που έχουν λογαριασμούς σε ελβετικές τράπεζες. Αναφέρει ότι από το ποσό των 1,3 τρις δολαρίων το κατέχουν ευρωπαίοι πολίτες και εταιρίες (Γερμανία και Γαλλία κατέχουν στην Ελβετία 260 δις δολάρια και 240 δις δολάρια). Επιπλέον η Μ.Βρετανία και η Ιταλία κατέχουν 140 δις δολάρια έκαστως ενώ η Ελλάδα έχει μόλις 80 δις δολάρια. Στο σημείο αυτό πρέπει να σχολιασθεί σημαντικά οι λογαριασμοί που κατέχουν οι γείτονες χώρες της Ελβετίας όπως η Γερμανία, Γαλλία και η Ιταλία.

Διάγραμμα 3.3: Οικονομικός πλούτος σε φορολογικούς παραδείσους (Financial wealth in tax heavens (2014))

Πηγή: Zucman (2014)

Μια μικρή χώρα γεωγραφικά όπως η Ελβετία δείχνει να επιλέγεται ως πρώτη επιλογή για πολλούς υποψήφιους επενδυτές ως ένα υπεράκτιο κέντρο το οποίο δεν περιβάλεται από θάλασσα αλλά αποτελεί μια ισχυρή οικονομική δύναμη στον ευρωπαϊκό χώρο. Μετέπειτα κατέγραψε επίσης ότι στο ποσό των 2,6 τρις δολαρίων, η Ασία κατέχει λογαριασμούς ύψους 230 δις δολαρίων, η Λατινική Αμερική κατέχει επίσης 230 δις δολάρια τα οποία όπως αναφέρει ο ίδιος προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες όπως εμπόριο ναρκωτικών. Τα κεφάλαια αυτά αναφέρει στην έρευνα του ο Zucman, ότι η Ελβετία προχώρησε στην επένδυση τους σε διάφορους τομείς που έχουν σχέση με υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Για παράδειγμα σε αμοιβαία κεφάλαια του υπεράκτιου χρηματοπιστωτικού κέντρου του Λουξεμβούργου, οι ελβετικές τράπεζες επένδυσαν σε αυτά συνολικά 230 δις δολάρια από το 2015 και μετά. Παράλληλα έχουν επενδύσει 200 δις δολάρια στα ιρλανδικά αμοιβαία κεφάλαια

ενώ έχουν προωθήσει και επενδυτικά σχέδια προσφέροντας 500 δις δολάρια για την αγορά παγκόσμιων μετοχών όπως σε δολάριο Η.Π.Α, πετρέλαιο, χάλυβα, κτ.λ.π.

Στην παρακάτω έκθεση που πραγματοποιήθηκε από τους Breasley, Becerra και Kesler, ο πίνακας 3.2 παρουσιάζει το μέγεθος του υπεράκτιου πλούτου το 2012 ο οποίος αυξήθηκε κατά 6,1%, δηλαδή έφτασε τα 8,5 τρις δολάρια με την Δυτική Ευρώπη να είναι η κύρια πηγή του υπεράκτιου πλούτου και ο δημοφιλέστερος προορισμός η Ελβετία. Επιπλέον ο Kesler επεσήμανε ότι τα επόμενα πέντε έτη ο υπεράκτιος πλούτος θα φτάσει τα 11,2 τρις δολάρια μέχρι τα τέλη του 2017 (Becerra, 2013). Στην έρευνα τους ανέλυσαν ότι το μοντέλο της ανοιχτής θαλάσσης θα είναι πάντα βιώσιμο λόγω της ύπαρξης των πελατών των τραπεζών με καταθέσεις άνω του ενός εκατομμυρίου δολαρίων στο κλάδο υψηλού καθαρού (HNW) αλλά και στον κλάδο εξαιρετικά υψηλής καθαρότητας (UHNW) με πελάτες να έχουν στην ιδιοκτησία τους καταθέσεις άνω των 100 εκατ δολαρίων θα συνεχίσουν να επιδιώκουν την διαφοροποίηση, μαζί με ευρείες δυνατότητες ιδιωτικής τραπεζικής, μια εξειδικευμένη εμπειρογνωμοσύνη, υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, διακριτικότητα στις τραπεζικές συναλλαγές και κατοικίες με σχετικά υψηλά επίπεδα οικονομικής και πολιτικής σταθερότητας (Holley, 2013).

Στην πραγματικότητα όμως πολλά κεφάλαια προερχόμενα από επενδυτές από την Δυτική Ευρώπη, σε μεγάλο βαθμό έχουν απορροφηθεί από υπεράκτια κέντρα ανοιχτής θαλάσσης λόγω των υπηρεσιών υψηλής ποιότητας που μπορούν να προσφέρουν οι υπεράκτιες χώρες (Naumann, 2013).

Επεσήμαναν επίσης στην έρευνα τους ότι με την αυξανόμενη ανάγκη των πλουσίων να επενδύουν τα κεφάλαια τους αλλά και με τη ζήτηση της υπεράκτιας χρηματοδότησης, η υπεράκτια διαχείριση του πλούτου ως βιομηχανία συνεχίζει να δέχεται έντονες πιέσεις από τις φορολογικές αρχές των Η.Π.Α και της Δυτικής Ευρώπης (Holley, 2013). Επισημαίνουν επιπλέον ότι σε περίοδο δημοσιονομικής ύφεσης όπως συνέβη το 2008, οι κυβερνήσεις έθεσαν τους φορολογικούς παραδείσους σε στενό κλοιό με σκοπό να έρθουν σε συμφωνία μαζί τους για την ανταλλαγή πληροφοριών για καταθέτες που έχουν στοιχεία ότι φοροδιαφεύγουν (Beardsley, 2013). Πιο συγκεκριμένα, πολλές χώρες της Ευρώπης συμφώνησαν μεταξύ τους να μοιράζονται τα τραπεζικά και φορολογικά στοιχεία πολιτών.

Πίνακας 3.3: Ελβετία, ο δημοφιλέστερος προορισμός για τον υπεράκτιο πλούτο

Πηγή: Shaxson (2013)

Στην έρευνα αυτή, προέβλεψαν επιπρόσθετα ότι στα επόμενα πέντε έτη ο πλούτος στα υπεράκτια κέντρα θα προέρχεται κυρίως από την Ασία-Ειρηνικό (1,4 τρις δολάρια), την Λατινική Αμερική (0,5 τρις δολάρια) και από 0,5 τρις δολάρια θα είναι από την Μέση Ανατολή, την Αφρική και την Ανατολική Ευρώπη (Holley, 2013). Τα υπεράκτια κέντρα ανοιχτής θάλασσας, η Σιγκαπούρη και το Χονγκ-Κονγκ, θα κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος του υπεράκτιου πλούτου στην περιοχή αυτή. Όσον αναφορά την Ελβετία θα συνεχίσει να κατέχει την πρώτη θέση στην κατάταξη ως ένα από τα μεγαλύτερα υπεράκτια offshore κέντρα παγκοσμίως κατέχοντας μάλιστα το 25% του συνολικού υπεράκτιου πλούτου μέχρι τα τέλη του 2017 (Naumman, 2013). Τέλος την δεύτερη θέση θα κατέχει η Σιγκαπούρη όπου μέσα στην πενταετία αναμένεται ότι θα αυξήσει το ποσοστό της από 10% σε 12% σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.4 Η οικονομική ευπάθεια της Ελβετίας στις αλλαγές της διεθνούς οικονομίας

Η Ελβετία, καθώς και άλλες μικρές οικονομίες της Ευρώπης (π.χ Λιχτενστάιν), επηρεάζονται από τις αλλαγές της παγκόσμιας οικονομίας γιατί εξαρτώνται άμεσα από τις ξένες αγορές και κυρίως τις αγορές που είναι ανεπτυγμένες (Kathenstein, 2000). Όμως ο Kathenstein υποστηρίζει ότι οι χώρες αυτές έχουν την ιδιότητα να

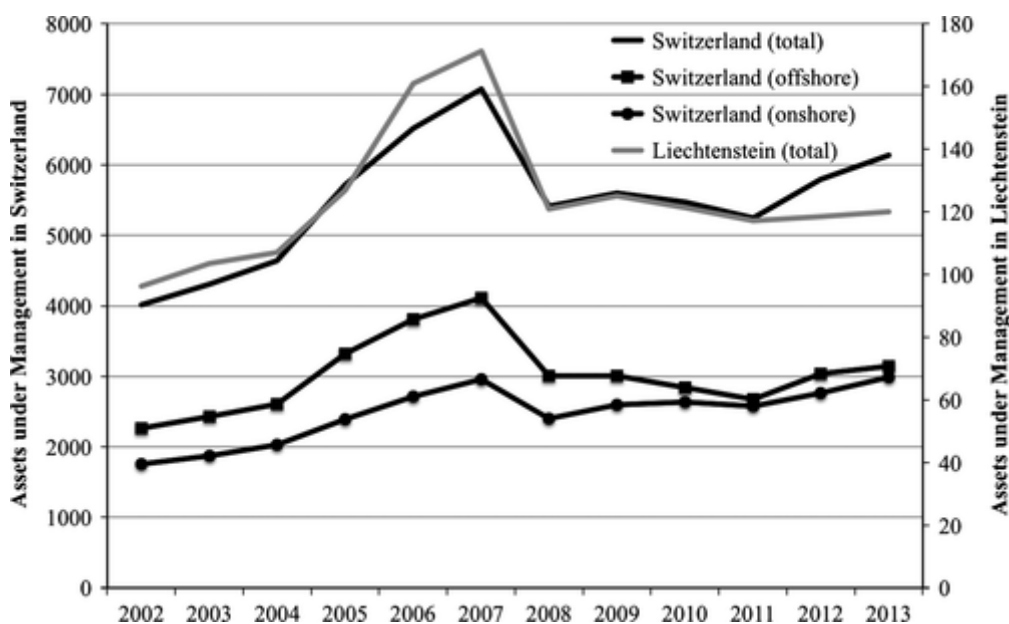
προσαρμόζονται εύκολα σε αυτές τις αλλαγές επειδή οι εκάστοτε κυβερνήσεις γνώριζαν καλά τα ευάλωτα σημεία και σε ποια από αυτά μπορεί να δείξουν μεγαλύτερη ευπάθεια. Επιπλέον οι κυβερνήσεις με τις πολιτικές που ακολουθούν δεν δείχνουν να επηρεάζουν ιδιαίτερα τις "μικρές" χώρες σε αντίθεση με αυτές που θεωρούμαι δυνατές οικονομίες.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι ο Kathenstein παρομοιάζει αυτές τις χώρες ως μικρές, όχι λόγω γεωγραφικού πλάτους ή πληθυσμού, αλλά λόγω της ενδεχόμενης οικονομικής εξάρτησης της χώρας έναντι των μεγάλων χωρών που είναι γείτονες χώρες. Ένα τέτοιο παράδειγμα χώρας αποτελεί η Ελβετία, μια μικρή και ευάλωτη χώρα αλλά συγχρόνως μια προσαρμόσιμη και επιτυχημένη πολιτεία (Emmeneger, 2004). Σε μια έρευνα του ο Kathenstein σύγκρινε την Ελβετία με ένα ακόμα υπεράκτιο κέντρο που βρίσκεται στην Ευρώπη, το Λιχτενστάιν. Το Λιχτενστάιν είναι ίδια περίπτωση με την Ελβετία, περιβάλλεται από την Ελβετία και Αυστρία, είναι μια ενοποιημένη οικονομία με την παγκόσμια οικονομία με βασική εξαγωγική δραστηριότητα τις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Στο διάγραμμα 3.3 ο Kathenstein, πέρνωντας στοιχεία από την Εθνική Ελβετική Τράπεζα και την Statistic Liechtenstein, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι δύο αυτές χώρες έχουν ακριβώς την ίδια πορεία στη διεθνή οικονομία ως υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα διαχειρίζοντας ένα μεγάλο ποσοστό του πλούτου που υπάρχει σε υπεράκτιες περιοχές και ως εκ τούτου εξαρτώνται σημαντικά από τις ξένες αγορές. Στο διάγραμμα παρουσιάζεται και η καταγραφή και διαχείριση υπεράκτιου πλούτου για το Λιχτενστάιν και την Ελβετία από το 2002 μέχρι το 2013 (τα ποσά είναι σε δις δολάρια). Όπως μπορεί να δει κανείς στο διάγραμμα, από το 2002 μέχρι τα τέλη του 2007, η Ελβετία κατέγραψε την μεγαλύτερη εισροή κεφαλαίων στις τράπεζες της όπως και το Λιχτενστάιν με τα ποσά να φτάνουν μέχρι και τα 170 δις δολάρια μόνο για την Ελβετία.

Όμως από το 2008 και έπειτα με το ξεκίνημα της κρίσης που ξέσπασε από την χρεοκοπία της Leeman Brothers στις Η.Π.Α για τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια, κατέγραψαν πτώση τα κεφάλαια που μεταφέρονταν στην Ελβετία και το Λιχτενστάιν με τα ποσά να φτάνουν τα 60 δις δολάρια έκαστως. Επιπρόσθετα με το πέρας του 2011 και μετά αυτό το ποσό δείχνει να αυξάνεται και το 2013, οι ελβετικές τράπεζες είχαν να διαχειριστούν 140 δις δολάρια.

Διάγραμμα 3.4: Ανάπτυξη υπό διαχείριση ενεργητικού στο Λιχτενστάιν και την Ελβετία (2002-2013)

Πηγή: Kathenstein (2013)

Η Ελβετία και το Λιχτενστάιν θεωρούνται ως τα υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα που προωθούν την μυστικότητα και δίνουν την δυνατότητα στους κατόχους περιουσιακών στοιχείων να γλιτώνουν την φορολογία στις χώρες που βρίσκεται η κατοικία τους. Εξαρχής και οι δύο χώρες δεν παραχωρούσαν πληροφορίες και είχαν εφαρμόσει το απόρρητο όσον αναφορά πληροφορίες για κατόχους λογαριασμών που φοροδιαφεύγουν στην χώρα κατοικία τους.

3.5 Η πολιτική της οικονομικής αδιαφάνειας: η υπόθεση της τραπεζικής μυστικότητας στην Ελβετία

Τα τελευταία χρόνια η συγκριτική έρευνα της πολιτικής οικονομίας φανέρωσε ότι πολλές προηγμένες οικονομίες σε διάφορα μέρη του κόσμου, είτε μεγάλες είτε μικρές γεωγραφικά, προσπάθησαν να εκβιομηχανοποιήσουν τις οικονομίες τους (Blyth, 2003). Παράλληλα όμως αυτές οι πλούσιες χώρες δημιούργησαν ορισμένα αντίβαρα με σκοπό την προστασία της κοινωνίας από την αποβιομηχάνιση της (Bonolli, 2005). Πρέπει να σημειωθεί όμως ότι η πολιτική αυτή της αποβιομηχάνισης των εύπορων χωρών, μετατράπηκε στον βασικό τρόπο χρηματοδότησης του κράτους (Krippner, 2011). Με την διαδικασία της οικονομικής χρηματοδότησης δεν περιφράσσεται και δεν ενεργεί μόνο στα πλαίσια ενός κράτους αλλά καταλαμβάνει το διεθνές οικονομικό

επίπεδο (Helleiner, 2000). Το φαινόμενο αυτό είχε μεγαλύτερη ανάπτυξη τα χρόνια της κρίσης στην Αμερική με τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια. Αν μια χώρα έχει τις καταλλήλες δομές για να τις προσφέρει σε ενδιαφερόμενους να γλυτώσουν μια υψηλή φορολογία που είναι υποχρεωμένοι λόγω των περιουσιακών τους στοιχείων να πληρώσουν στην χώρα που διαμένουν, τότε οι επιπτώσεις είναι αισθητές και στις δύο χώρες.

Η χώρα με την επαγγελματική αδιαφάνεια που έχει δείξει μέχρι τώρα σε σχέση με άλλα κράτη είναι η Ελβετία (Palan, 2010). Στο ελβετικό τραπεζικό σύστημα υπάρχουν πολυάριθμοι κανονισμοί και περιορισμοί που συνθέτουν μια χρηματοοικονομική αδιαφάνεια. Σε αυτούς τους κανονισμούς ανήκει και το τραπεζικό απόρρητο το οποίο αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι στην ύπαρξη χρηματοοικονομικής αδιαφάνειας. Το τραπεζικό απόρρητο είναι η σύμβαση εμπιστευτικότητας που υπογράφεται μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη-καταθέτη (Fiechter, 2010). Με βάση το άρθρο 47 του νόμου περί τραπεζών το 1934, όποιο στέλεχος σε τράπεζα ή αρμόδια υπηρεσία παραβίαζε το τραπεζικό απόρρητο, κινδύνευε με πρόστιμο 50.000 δολάρια μέχρι και ποινή φυλάκισης. Στην Ελβετία όμως από το 1984 και μετά, οι κρατικές αρχές σε ορισμένες περιπτώσεις με απόφαση της κυβέρνησης αντάλλαξαν πληροφορίες με άλλα κράτη σύμφωνα πάντα με τις διεθνείς συμβάσεις και συνθήκες που έχουν υπογραφεί μεταξύ τους (Steinlin, 2012).

Για το ελβετικό σύστημα όμως υπάρχει μια σημαντική διαφορά, η οποία καταγράφεται στα νομοθετικά διατάγματα, μεταξύ της φοροδιαφυγής και τη φορολογικής απάτης (Roth, 2009). Η διαφορά αυτή είναι ότι στην περίπτωση της φορολογικής απάτης και της φοροδιαφυγής για την ελβετική νομοθεσία, είναι η παρέμβαση και τροποποίηση που μπορεί να έχουν πράξει ορισμένοι για να απαλλαγούν από τη φορολογία. Στην περίπτωση αυτή, η φορολογική απάτη θεωρείται ποινικό αδίκημα και υπάρχει συμμετοχή από ξένες νομικές αρχές με σκοπό την προσκόμιση στοιχείων για την υποστήριξη τέτοιων κατηγοριών (Haber, 2014).

Σε αντίθεση όμως με τις ελβετικές αρχές, θεωρούν ότι η φοροδιαφυγή είναι μόνο για απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων, κινητών και ακινήτων με σκοπό την αποφυγή πληρωμής φόρου, και αποτελεί διοικητική παράβαση χωρίς να απαιτείται διεθνή συνδρομή (Zucman, 2014). Η διάκριση αυτή μεταξύ φοροδιαφυγής και φορολογικής απάτης εξακολουθεί να υπάρχει και σήμερα στην ελβετική νομοθεσία (Steinlin, 2012).

Η ελβετική κυβέρνηση το 2013 ψήφισε νομοσχέδιο για την συνδρομή πληροφοριών σε περιπτώσεις φοροδιαφυγής κυρίως από αλλοδαπούς κατόχους λογαριασμών σε ελβετικές τράπεζες (Krippner, 2013).

Η μη συνδρομή όμως πληροφοριών σε περιπτώσεις φοροδιαφυγής από την Ελβετία, δημιούργησε τεράστια ρήξη με διεθνείς οργανισμούς και την επιβολή κυρώσεων από την πλευρά του Ο.Ο.Σ.Α (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης)(Trampusch, 2012). Έτσι η Ελβετία από το 2015 και έπειτα συνδράμει στις περιπτώσεις φοροδιαφυγής παρέχοντας πληροφορίες σε άλλα κράτη αφού όμως πρώτα έχουν υπογραφεί μεταξύ της Ελβετίας και των εμπλεκόμενων χωρών συμφωνίες για την αποφυγή της διπλής φορολόγησης. Όμως με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν, υπάρχουν και άλλες μορφές οικονομικής αδιαφάνειας όπως είναι η εμπιστοσύνη και τα θεμέλια. Μια από αυτές τις μορφές που συνδέονται και με το τραπεζικό απόρρητο είναι η ύπαρξη εταιριών "trust"(Palan, 2010).

Στις δομές αυτές ένα πρόσωπο ή μια οντότητα που είναι ο διαχειριστής της εταιρίας κατέχει ένα νόμιμο τίτλο ως περιουσία αλλά είναι υποχρεωμένος να ασκεί έλεγχο με απόλυτη εμπιστευτικότητα προς όφελος ενός ή περισσότερων ατόμων. Επιπρόσθετα πηγή χρηματοοικονομικής αδιαφάνειας για πολλές υπεράκτιες περιοχές όπως και για την Ελβετία είναι και οι εταιρίες κέλυφος. Οι εταιρίες κέλυφος δεν ασκούν κάποια επαγγελματική δραστηριότητα, κατέχουν όμως λογαριασμούς σε τράπεζες με την ιδιότητα των φυσικών προσώπων (Sharman, 2011). Το φαινόμενο των εταιριών κέλυφος δεν εμφανίζονται σε χώρες του αστικού δικαίου όπως η Ελβετία αλλά περισσότερο σε υπεράκτιες χώρες ανοιχτές σε θάλασσα (π.χ Μεξικό, Νησιά Κέυμαν, Φιλιππίνες κ.τ.λ.π)(Palan, 2010). Μετά από έρευνα που διενεργήθηκε από συγκεκριμένους οικονομικούς ερευνητές, καταγράφηκαν σπουδαία δεδομένα σε ότι έχει να κάνει με τις εταιρίες κέλυφος και το πρόσχερο έδαφος που μπορεί να έχουν σε συγκεκριμένες χώρες (Sharman, 2011). Πιο συγκεκριμένα, από τα αποτελέσματα που προέκυψαν αντιλαμβάνεται κανείς ότι μπορεί πιο εύκολα να ιδρύσει κανείς μια ανώνυμη εταιρία κέλυφος στις Η.Π.Α και στο Ηνωμένο Βασίλειο παρά σε πολύ γνωστούς φορολογικούς παραδείσους στο ευρύ κοινό όπως την Ελβετία (Findley 2012).

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι Η.Π.Α και το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούν τις πιο διεφθαρμένες χώρες, δηλαδή είναι πιο εύκολο για κάποιον να δραστηριοποιείται μέσω

μιας εταιρίας κέλυφους με την βοήθεια μιας αμερικανικής υπηρεσίας ενσωμάτωσης (Findley ,2011). Για την Ελβετία οι έρευνες έδειξαν ότι το ποσοστό μη συμμόρφωσης των ελβετικών υπηρεσιών έφτασε το 5% ενώ για τις αμερικανικές υπηρεσίες ξεπερνά το 50% (Findley, 2011). Επομένως η Ελβετία παίζει σημαντικό ρόλο στην διεθνή οικονομία ως υπεράκτιο χρηματοπιστωτικό κέντρο λόγω των διατάξεων περί απορρήτου και του μεριδίου αγοράς των εξαγωγών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Από το 2009 και μετά η Ελβετία συμβάλλει με πληροφορίες σε περιπτώσεις φοροδιαφυγής όταν αυτό ζητείται τόσο από οργανισμούς όσο και από διάφορες χώρες (Shaxson, 2011).

3.6 Οι αμερικανικές πιέσεις, ο ΟΟΣΑ και η παροχή πληροφοριών

Το 2008 μετά από έρευνες που κράτησαν αρκετό διάστημα, η Μόνιμη Επιτροπή Υποθέσεων της Γερουσίας των Η.Π.Α κάλεσε την ελβετική τράπεζα UBS σε δημόσια ακρόαση με την κατηγορία της φοροδιαφυγής και της συγκάλυψης στοιχείων και πληροφοριών για αμερικανούς πολίτες που φοροδιαφεύγουν (Levin, 2008). Η αντίδραση από πλευράς της ελβετικής κυβέρνησης ήταν αργοπορημένη καθώς ακολούθησε εσκεμμένα τις διαδικασίες που απαιτούνται βάσει κανονισμών του τραπεζικού απορρήτου για την παροχή πληροφοριών σε άλλα κράτη. Η Ελβετία προχώρησε στην παραχώρηση στοιχείων μόνο για 26 περιπτώσεις αμερικανών πολιτών που είχαν λογαριασμούς σε ελβετικές τράπεζες και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το Υπουργείο Δικαιοσύνης των Η.Π.Α να απειλήσει δημοσίως ότι θα καταγγίλει την UBS αν δεν συνάψει σύμβαση ποινικής δίωξης επιβάλλοντας πρόστιμο 780 εκατ δολάρια (Schaub, 2009).

Στην συνέχεια η ελβετική πλευρά συμμορφώθηκε, φοβούμενη τις κυρώσεις, παρέδωσε πληροφορίες για 255 περιπτώσεις αμερικανών πολιτών (Bondi 2010). Η αμερικανική πίεση δεν σταμάτησε μόνο εκεί καθώς το 2009, Ελβετία και Η.Π.Α κατέληξαν σε επιπλέον συμφωνία για την παροχή πληροφοριών για 4.450 κατόχους λογαριασμών αμερικανών υπηκόων σε ελβετικές τράπεζες (Emmeneger, 2010).

Μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, τον Νοέμβριο του 2008 η G20 ξεκίνησε μια μεγάλη εκστρατεία απέναντι στις χώρες που διατηρούν το τραπεζικό απόρρητο να δεσμευτούν οι ίδιες από την πλευρά τους να ενσωματωθούν στα διεθνή πρότυπα ανταλλαγής πληροφοριών σε φορολογικά θέματα. Ο Ο.Ο.Σ.Α εξέδωσε μια ``μαύρη``

λίστα με ονόματα χωρών που εφαρμόζαν το τραπεζικό απόρρητο στις τράπεζες τους (Lauber, 2012). Ο πρόεδρος της Ελβετίας Hans-Rudolf Merz ,σε συνεργασία με την κυβέρνηση του ελβετικού λαϊκού κόμματος, υπό τον φόβο να μπει το όνομα της Ελβετίας στη μαύρη λίστα του Ο.Ο.Σ.Α προχώρησε σε συνέντευξη τύπου ανακοινώνοντας την κοινή απόφαση όλων των πολιτικών φορέων στην υπογραφή συμφωνίας με τον Ο.Ο.Σ.Α για την ανταλλαγή πληροφοριών (Bericht, 2013).

Κατά την διάρκεια κατάθεσης πρότασης από την ελβετική κυβέρνηση για την παροχή πληροφοριών στις Η.Π.Α, υπήρξε μεγάλη διαμάχη από την αντιπολίτευση καταλήγοντας έτσι στην απόρριψη της πρότασης παρά την μεγάλη από πλευράς της ελβετικής ένωσης τραπεζών αλλά και από εκπροσώπους της ελβετικής βιομηχανίας χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (Eggenberger, 2009). Η απόρριψη της πρότασης αυτής είχε σαν αποτέλεσμα η κυβέρνηση να συμφωνήσει με τις Η.Π.Α σε μια αναθεωρημένη η οποία δεν χρειαζόταν να περάσει για ψήφιση από το κοινοβούλιο (Kathenstein, 2010). Η άρνηση αυτή της Ελβετίας να συμμορφωθεί με βάση τις πιέσεις χωρών αλλά και διεθνών οργανισμών έδειξε ότι απέτυχε ως προς αυτή την κατεύθυνση μετά από τις έντονες αντιπαραθέσεις των ελβετικών πολιτικών κομμάτων της αντιπολίτευσης με τις εκάστοτε κυβερνήσεις (Grubel, 2009). Το 2010 έγινε κοινά αποδεκτό το πρότυπο του Ο.Ο.Σ.Α από την κυβέρνηση αλλά και από την ένωση τραπεζών (Emmenenger, 2010).

3.7 Σύνοψη

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάστηκε ως κύριο θέμα την υπεράκτια χρηματοδότηση και την εφαρμογή της στην Ελβετία καθώς και μια συγκεκριμένη αναφορά με βάση τα ιστορικά στοιχεία για την υπεράκτια χρηματοδότηση. Έγινε λόγος επίσης για την αρχή της υπεράκτιας χρηματοδότησης από τα τέλη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι και σήμερα όπου πολλές χώρες, λόγω των ζημιών που είχαν, προχώρησαν άμεσα στην αύξηση της φορολόγησης τόσο στα πλούσια στρώματα όσο και στις λαϊκές μάζες. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τα κεφάλαια να μετακινούνται σε χώρες με ελαφρύτερο φορολογικό καθεστώς όπως είναι η Ελβετία. Επιπρόσθετα το κεφάλαιο αυτό αναφέρθηκε για την χρήση της υπεράκτιας χρηματοδότησης στην Ελβετία η οποία χρησιμοποιείται κατά μεγάλο ποσοστό από ξένους επενδυτές και χρησιμοποιούν έτσι τις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που προσφέρουν οι ελβετικές τράπεζες.

Μετέπειτα έγινε αναφορά στον επηρεασμό που παρουσιάζει η Ελβετία ως υπεράκτιο χρηματοπιστωτικό κέντρο στις αλλαγές της οικονομίας που γίνονται διεθνώς όσον αναφορά την φορολογία των κεφαλαίων και την μεταφορά τους σε φορολογικά καταφύγια. Τέλος στην τελευταία ενότητα του κεφαλαίου, έγινε αναφορά για την πολιτική αδιαφάνεια που ακολουθά η Ελβετία στο θέμα των ξένων κατόχων κεφαλαίων στις ελβετικές τράπεζες για την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων με την χρήση του τραπεζικού απορρήτου. Επιπρόσθετα στο θέμα του τραπεζικού απορρήτου παρουσιάσαμε τις πιέσεις που δέχτηκε η Ελβετία για το τραπεζικό απόρρητο και την απόλυτη προστασία που έδειχναν οι αρμόδιες υπηρεσίες απέναντι στο αίτημα υπογραφής συμφωνίας τόσο με τον Ο.Ο.Σ.Α όσο και με τις Η.Π.Α για την ανταλλαγή πληροφοριών.

Βιβλιογραφία Τρίτου Κεφαλαίου

Guex, S. (2000) ‘*The Origins of the Swiss Banking Secrecy Law and Its Repercussions for Swiss Federal Policy*’, *Journal Business History Review* 74(2): pp 237-66. [Online].

Available at: https://www.jstor.org/stable/3116693?seq=1#page_scan_tab_contents [Accessed 30 Jun 2019].

Guex, S. (1994) ‘L’initiative socialiste pour une imposition extraordinaire sur la fortune en Suisse (1920-1922)’, *Regards sociologiques* 8: pp 101-116, [Online]. Available at:

https://www.academia.edu/38169910/Linitiative_socialiste_pour_une_imposition_extraordinaire_sur_la_fortune_en_Suisse_1920-1922 [Accessed 30 Jun 2019].

Feld, L. and Kirchgässner, G. (2001). ‘*Income Tax Competition at the State and Local Level in Switzerland*’. *Journal Regional Science and Urban Economics*, 31 (2-3): pp 181-213, [Online]. Available at:

https://econpapers.repec.org/article/eeeregeco/v_3a31_3ay_3a2001_3ai_3a2-3_3ap_3a181-213.htm [Accessed 30 Jun 2019]

Farquet, C. (2012) ‘*the Rise of the Swiss Tax Haven during the Interwar Period: an International Comparison*’, *EHES Working Papers* 27, [Online]. Available at:

<https://econpapers.repec.org/paper/heswpaper/0027.htm> [Accessed 30 Jun 2019].

Farquet, C (2013) ‘*Tax Avoidance, Collective Resistance, and International Negotiations: Foreign Tax Refusal by Swiss Banks and Industries between the Two World Wars*’ *Journal of Policy History*, 25(3): pp 334-53. [Online]. Available at:

<https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-policy-history> [Accessed 30 Jun 2019]

Κεφάλαιο Τέταρτο- Ιστορική ανασκόπηση της Ελβετίας και η κατάσταση του πολιτικού συστήματος

4.1- Εισαγωγή

Στο τέταρτο κεφάλαιο θα γίνει αρχικά μια ιστορική ανασκόπηση για την ιστορία της Ελβετίας από την εποχή του Ναπολέοντα που κατοικούνταν από Κέλτες και Γερμανούς. Επιπρόσθετα στην ενότητα για την ιστορική αναδρομή της από το παρελθόν, θα επισημανθεί η στάση που κράτησε η Ελβετία στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο αλλά και ο βοηθητικός ρόλος που είχε ως καταφύγιο των λαφύρων που άρπαζαν οι Γερμανοί από τις λεηλασίες έναντι των κατεκτημένων λαών. Μετέπειτα, στην επόμενη ενότητα του κεφαλαίου θα αναφερθεί η ανάπτυξη της Ελβετίας επισημαίνοντας τους βασικούς της τομείς που την βοήθησαν να εξελιχθεί σε μια από τις μεγαλύτερες οικονομίες στον ευρωπαϊκό χώρο.

Θα αναλυθούνε επίσης οι τομείς που εξέλιξε η Ελβετία, όπως την βιομηχανία, το τραπεζικό της σύστημα το οποίο διακατέχεται από υπευθυνότητα και μια σωστή λειτουργία προσφέροντας έτσι ένα πολύ καλό επίπεδο χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στους πελάτες τους. Θα γίνει αναφορά και στην κατάσταση που επικρατεί στο πολιτικό σύστημα της Ελβετίας το οποίο πνέει σιγουριά και ασφάλεια σε ενδιαφερόμενους επενδυτές αλλά και ότι αυτή η κατάσταση μετέπειτα αποτέλεσε πόλος έλξης για πολλούς μετανάστες που έψαχναν για ένα καλύτερο αύριο από τις αρχές του 20^ο αιώνα μέχρι σήμερα. Στο κεφάλαιο αυτό θα επισημανθεί η σχέση που υπάρχει μεταξύ πολιτικού συστήματος και ιδιωτών, δηλαδή το μοντέλο διακυβέρνησης που χρησιμοποιεί η εκάστοτε κυβέρνηση με σκοπό τόσο την δημιουργία επιχειρηματικότητας από ντόπιους επιχειρηματίες όσο και από την προσέλκυση ξένων επενδύσεων στη χώρα.

Στην επόμενη ενότητα μετά τη σχέση κράτους και ιδιωτών, θα παρουσιαστεί το νομικό πλαίσιο και οι διαφορές που υπάρχουν σχετικά με τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την διενέργεια εκλογών με σκοπό την σύσταση διοίκησης των καντονιών σε αντίθεση με την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Τέλος σε συνάρτηση με το υπάρχον πολιτικό σύστημα θα αναφερθεί ο τρόπος που χρηματοδοτούνται τα πολιτικά κόμματα στην Ελβετία αλλά και ότι το πολιτικό σύστημα αντιμετωπίζεται από πολλούς με αμφισβήτηση επειδή υπάρχουν πολλές κοινωνικές ομάδες που έχουν την δύναμη να

ασκήσουν βέτο σ'ένα νομοσχέδιο ή δημοψήφισμα που επηρεάζει την τωρινή τους κατάσταση.

4.2 Ελβετία, η ιστορία της από τα χρόνια του Ναπολέοντα μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Σύμφωνα με τον Lorenzo από την εποχή της αρχαιότητας, τα εδάφη της σημερινής Ελβετίας κατοικήθηκαν από το λαό της Ελβετίας (κέλτικης και γερμανικής καταγωγής) ο οποίος είχε έρθει πολλές φορές σε μάχες με την αρχαία ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Μετέπειτα με την πτώση του Ναπολέοντα και της κυριαρχίας του στην Ελβετία, ο τότε υπουργός εξωτερικών του τσάρου, Καποδίστριας αναδιοργάνωσε το σύνταγμα του κράτους αυτού και προώθησε την ανεξαρτησία και ουδετερότητα του εισαγοντας έτσι πολύ πρωτοποριακές μεταρρυθμίσεις για την εποχή εκείνη. Επιπλέον με τη βοήθεια του Καποδίστρια, η Ελβετία εφάρμοσε πολλά προοδευτικά οικονομικά μέτρα τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα την ακμή της χώρας σε βάθος χρόνου. Στα χρόνια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο υπουργός οικονομικών του Χίτλερ, ο Σαχτ, πρότεινε να δημιουργηθεί στην Ελβετία ένας πιστωτικός οργανισμός με το όνομα Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS).

Στόχος της τράπεζας ήταν να αποπληρώσουν οι Γερμανοί τα χρέη τους από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Σε αντίθεση με αυτό όμως οι Γερμανοί χρησιμοποίησαν τον οργανισμό με σκοπό να μεταφέρουν και να αποταμιεύσουν χρήματα σε αυτή για αναστήσουν οικονομικά την Γερμανία. Οι πλούτιοι που άρπαξαν οι Ναζοί απεστάλησαν σε ειδικές θυρίδες στην Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών στην Ελβετία και την διαχείριση των χρημάτων ανέλαβε ο Γκενούντ. Ίδιο ρόλο σε αυτή τη διαδικασία έπαιξαν η αμερικανική Chase National Bank του ομίλου Ροκφέλερ καθώς και η πετρελαική Standard Oil. Σήμερα η Ελβετία αποτελεί μια από τις πιο ισχυρές υπεράκτιες περιοχές προσφέροντας χαμηλή φορολογία στις ξένες εταιρίες και τους ιδιώτες (βλ. Lorenzo- Η καθημερινή). Ο Ελβετό-αμερικανός Breiding πρώην ανταποκριτής του Economist στην Ελβετία και ιδρυτής μιας επενδυτικής εταιρίας στη Ζυρίχη προσπαθεί να παρουσιάσει και ένα άλλο πρόσωπο της Ελβετίας, αυτό των καινοτομιών σε βασικούς τομείς όπως η υγεία, η παιδεία αλλά και την τεράστια ανάπτυξη στον τραπεζικό κλάδο (Breiding, 2013).

Ο Breiding θεωρεί από την πλευρά του ότι οι μεγάλες εταιρίες, όπως Dow Chemical η Google, η IBM και άλλες ακόμα μετέφεραν τις ευρωπαϊκές τους έδρες στην Ελβετία

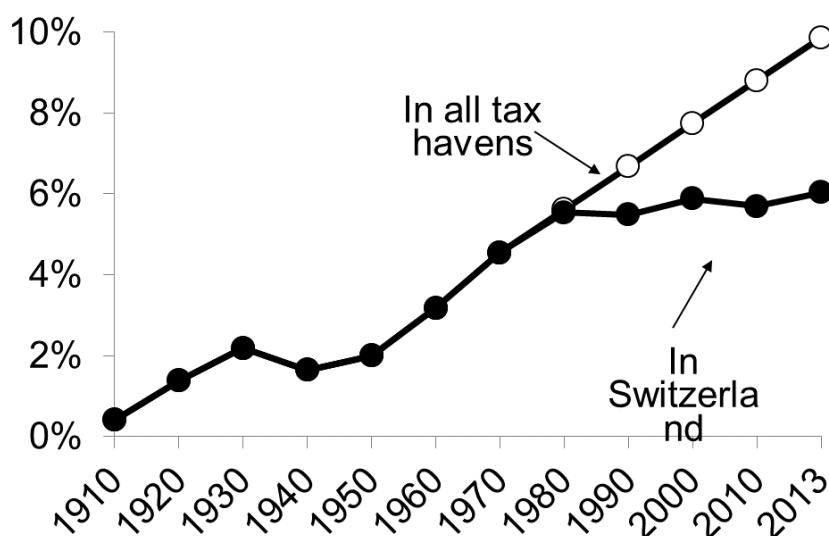
γιατί αποτελεί ένα τεράστιο brand name στην ευρωπαϊκή αγορά. Μέσα σε αυτά αν προσθέσουμε την γεωγραφική της θέση στο κέντρο της Ευρώπης, τους χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, το σύστημα πρακτικής μαθητείας τόσο στα σχολεία όσο και στα πανεπιστήμια αλλά και η αξιοποίηση των ερευνητικών ταλέντων στα πολυτεχνεία της Ζυρίχης και της Λωζάνης, όλα αυτά κάνουν την Ελβετία ακόμα πιο ελκυστική στον παγκόσμιο οικονομικό χώρο. Ορισμένοι λόγοι που βοήθησαν ώστε η Ελβετία να αναπτυχθεί σε τέτοιο βαθμό, είναι η νοοτροπία που δείχνει στο να είναι ανταγωνιστική σε διάφορους τομείς σε αντίθεση με άλλες χώρες.

Συγκεκριμένα η Ελβετία θεωρείται ως η πιο ανταγωνιστική χώρα με βάση τα διεθνή στοιχεία για τις πιο ανταγωνιστικές χώρες, έχοντας τους περισσότερους νομπελίστες και ευρεσιτέχνες ανά κάτοικο (21 βραβεία νόμπελ σε ιατρική, φυσική και χημεία) σύμφωνα με τον Breiding και καταλαμβάνει παγκοσμίως ηγετικές θέσεις σε σημαντικούς κλάδους όπως η φαρμακοβιομηχανία, η μεταφορά προϊόντων, το εμπόριο πρώτων υλών, την ωρολογοποιία, τις κατασκευές γεφυρών και σηράγγων, τα τρόφιμα, την ιατρική τεχνολογία και φυσικά την διαχείριση του πλούτου. Επιπλέον σε αντίθεση με τους νεόπλουτους που δραστηριοποιούνται στη χώρα οι οποίοι αρέσκονται στο να επιδεικνύουν τα πλούτη τους, οι μόνιμοι κάτοικοι διακρίνονται για την εχεμύθεια τους, την σεμνότητα, την κοινή λογική και τον ορθολογισμό τους (Johanessen, 2014). Το κράτος της Ελβετίας εμπνέει από μόνο του εμπιστοσύνη στους πολίτες του, συνδυάζοντας έτσι την πολιτική αποκέντρωση με την οικονομική αποδοτικότητα και τη δημοσιονομική πειθαρχία. Όμως η ουδέτερη στάση που κράτησε η Ελβετία σε πολέμους, την βοήθησε να κρατηθεί ακέραια και να μην υποστεί ζημιές προσελκύοντας έτσι πλούτο προερχόμενο από το εξωτερικό, αρκετές φορές σκοτεινής προέλευσης προστατεύοντας έτσι οικονομικά διάφορους ηγέτες που δρούσαν σε μη δημοκρατικά καθεστώτα καθώς και την προστασία των κατόχων λογαριασμών σε ελβετικές τράπεζες με την χρησιμοποίηση του τραπεζικού απορρήτου (Kempe, 2017).

Στον πίνακα 2.6 παρατίθενται στοιχεία για τα χρήματα του παγκόσμιου πλούτου τα οποία είναι καταθετημένα σε διάφορα υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα. Γίνεται μια σύγκριση δηλαδή των υπολοίπων υπεράκτιων χωρών με την Ελβετία που αποτελεί το βασικό θέμα της εργασίας. Όπως φαίνεται και στον πίνακα από το 1910 και μετά άρχισαν να μεταφέρονται χρήματα σε υπεράκτια κέντρα όπως και στην Ελβετία που έφταναν το ποσοστό του 2% του παγκόσμιου πλούτου. Έπειτα κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η χρήση των υπεράκτιων υπηρεσιών που παρείχαν οι

τράπεζες δείχνει ένα πάγωμα λόγω και των μεγάλων καταστροφών που άφησε ο πόλεμος σε πολλές χώρες αλλά και με την ζημιά που προκάλεσε στην παγκόσμια οικονομία. Στη συνέχεια από το 1950 και έπειτα οι υπεράκτιες χώρες γνωρίζουν μια άνθιση σε παγκόσμια κλίμακα όπου το 1980 καταγράφοντας εκείνη την εποχή το ποσοστό του 6% που είχαν οι φορολογικοί παράδεισοι στις τράπεζες τους με πρώτη την Ελβετία.

Διάγραμμα 4.2: Ποσοστό του υπεράκτιου πλούτου στην Ελβετία

Πηγή: Zucman (2014)

4.3 Ιστορική αναδρομή της οικονομικής ανάπτυξης της Ελβετίας

Ο πρώην πρόεδρος της Ελβετικής Εθνικής Τράπεζας, Roth είχε αναφέρει κάποτε ότι η Ελβετία σημείωσε τεράστια επιτυχία γιατί ήταν μια χώρα μικρή και φτωχή. Η Ελβετία είναι φτωχή σε ορυκτό πλούτο και σε εκτάσεις καθώς και ότι το έδαφος είναι άγονο για γεωργία (Harold, 2014). Επιπλέον ο Roth ανέφερε ότι οι διάδρομοι μεταφορών μέσω των Άλπεων δημιούργησαν μια σημαντική στρατηγική θέση στην Ελβετία απέναντι στις μεγάλες εμπορικές περιοχές της βόρειας και νότιας Ευρώπης, αν και αυτό την κατέστησε πιθανό στόχο για τις αυτοκρατορικές φιλοδοξίες των μεγαλύτερων και ισχυρότερων γειτόνων της. Σε αντίθεση με τον Roth, πολλά σημαντικά πρόσωπα που εργάζονται σε μεγάλες εταιρίες της Ελβετίας όπως ο Herzog, αρχιτέκτονας της Pritzker θεωρεί ότι η επιτυχία της χώρας του είναι η επιχειρηματικότητα αλλά και η συνεχής

εξέλιξη της βιομηχανίας λόγω της πολιτικής δομής που είναι διαμορφωμένη η χώρα καθώς και τα πολυπολυτισμικά χαρακτηριστικά της.

Από τον 15^ο αιώνα και έπειτα τα καντόνια οργανώθηκαν οικονομικά και πολιτικά, και με βάση τις γεωγραφικές συνθήκες, ασχολήθηκαν κατά κύριο λόγο με βοειδή και γαλακτομικά προϊόντα συνδεδεμένη με τον ρυθμό ανάπτυξης των πόλεων (Steinberg, 1996). Κατά τον 15^ο αιώνα οι Ελβετοί έχοντας υπό την κυριαρχία τους μια σημαντική περιοχή του Μιλάνου έχοντας το ως προτεκτοράτο το 1512, ηττήθηκαν οι Ελβετοί κόβοντας έτσι την επιθυμία τους για μια επεκτατική πολιτική (Weder, 2009). Η ευρωπαϊκή οικονομία, από τα μέσα του 18^ο αιώνα ξεκίνησε να πραγματοποιεί σημαντικά βήματα για την ανάπτυξη της μέσω της εκβιομηχάνισης της (Lambelet, 1997). Η ελβετική οικονομία, έχοντας εξασφαλίσει αρκετό κεφάλαιο και υποστηριζόμενη από τις εμπορικές επιχειρήσεις σε συνδυασμό με την επέκταση της κλωστουφαντουργίας και κεντήματος, παρουσίασε μια αρχική οικονομική απογείωση σε βάθος χρόνου (Steinberg, 1996).

Για παράδειγμα η πόλη του Γκάλεν με συνολικό πληθυσμό 8.000 κάτοικοι, είχε εξήντα κατοικίες που είχαν ως βασική εμπορική ασχολία την κατασκευή και πώληση του βαμβακιού. Έτσι εκείνη την περίοδο, η Ανατολική Ελβετία έγινε ένα από τα πλουσιότερα και πιο πυκνά εδάφη της Ευρώπης. Το 1820 η Ελβετία είχε πληθυσμό περίπου τρία εκατομμύρια κατοίκους και το κατά κεφαλήν εισόδημα είχε εκτιμηθεί σε 1.090 δολάρια Η.Π.Α (Maddison, 1995). Κατά την διάρκεια του 19^ο και με βάση τα στοιχεία, το κατά κεφαλήν εισόδημα της Ελβετίας ήταν σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρώπης. Στα επόμενα χρόνια μέχρι και τον 20^ο αιώνα, η θέση της Ελβετίας βελτιώθηκε προς το καλύτερο καταλαμβάνοντας μέχρι και την 3^η θέση (Maddison, 2003). Φυσικά μέσα στον 20^ο αιώνα, η Ελβετία κατάφερε να αυξήσει το βιωτικό της επίπεδο καταλαμβάνοντας έτσι μια σημαντική θέση σε διεθνές επίπεδο. Σημειώνεται επίσης ότι η Ελβετία μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '70 κατέγραψε τις μεγαλύτερες θέσεις σε παραγωγή προϊόντων και κατά κεφαλήν εισόδημα ενώ τα επόμενα 25έτη έχασε μεγάλο έδαφος (Maddison, 2003).

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να επησημανθεί ότι πολλοί αναλυτές θεωρούσαν ότι η Ελβετία ήταν μια χώρα χωρίς κάποιο ιδιαίτερο πλεονέκτημα ώστε να γίνει σήμερα μια επιτυχημένη χώρα σε βάθος χρόνου (Griffith, 2005). Για παράδειγμα πριν από 100 χρόνια οποιοσδήποτε παρατηρητής αν είχε να κάνει μια πρόβλεψη για το ποια χώρα

από τις Ουρουγουάη, Αργεντινή ή Ελβετία θα γίνει πλουσιότερη, τότε θα επέλεγε κανείς τις δύο πρώτες. Η ταχεία πορεία της Ελβετίας μπορεί να εξηγηθεί κυρίως με βάση δύο βασικούς παράγοντες (Robinson, 2005):

- Ένας παράγοντας είναι ο οικονομικός ανταγωνισμός μέσω του οποίου προάγονται η αποτελεσματικότητα και η ενθάρρυνση της καινοτομίας,
- Η διαρκής πολιτική αμφισβήτηση η οποία κατάφερε να σταθεροποιήσει ένα αποτελεσματικό σύστημα ελέγχων και ισορροπιών.

Πολλοί οικονομολόγοι, όπως ο Zucman, πιστεύουν ότι μέσα από μελέτες που έχουν γίνει έχει διαπιστωθεί ότι ο οικονομικός ανταγωνισμός και η πολιτική αμφισβήτηση είναι παράγοντες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη μιας χώρας σε θεμελιώδες επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα για πολλούς δείχνουν να είναι πιο σημαντικά από ορισμένους άλλους τύπους φορολογικών ή νομισματικών πολιτικών ή ακόμα και με τα μεγέθη συγκεκριμένων τομέων οι οποίοι με την σειρά τους, είναι ενδογενείς στην αλληλεπίδραση των πιο θεμελιωδών καθοριστικών παραγόντων και θεσμών (Weil, 2005). Η συνεχής αναζήτηση των καθοριστικών παραγόντων της ανάπτυξης, έχει γίνει πιο συχνό τις τελευταίες δύο δεκαετίες που προκάλεσε η πρόοδος της θεωρίας της ενδογενούς ανάπτυξης αλλά και από τις εμπειρικές ενδείξεις μεγάλων διαφορών στις επιδόσεις ανά χώρα.

Η βασική πρόκληση σε αυτή την αναζήτηση υπήρξε και παραμένει η "έκταση της άγνοιας", καθώς βοήθησε το μεγαλύτερο μέρος στην "εξήγηση" της ανάπτυξης με την πάροδο του χρόνου αλλά και στις διαφορές ανάπτυξης που έχει η κάθε χώρα (Weil, 2005). Επιπρόσθετα η κατανόηση του ρόλου της συγκέντρωσης των παραγόντων (π.χ εργασία, κεφάλαιο και ανθρώπινο κεφάλαιο) για την διαδικασία ανάπτυξης, είναι πολύ πιο προηγμένη από την κατανόηση των καθοριστικών παραγόντων της αποδοτικότητας, της αύξησης της παραγωγικότητας και της καινοτομίας (Merzlyn, 2005). Μια σημαντική αφορμή για να εξηγηθεί καλύτερα η αύξηση της παραγωγικότητας και της καινοτομίας στην Ελβετία, είναι ο υψηλός βαθμός ανταγωνισμού (Aghion, 2005). Η άποψη του Schumpeterian σχετικά με την "δημιουργική καταστροφή", επισημαίνει ότι οι επιχειρήσεις είναι αναγκασμένες να καινοτομούν από τη διαρκή πίεση που δέχονται λόγω του ανταγωνισμού. Οι επιχειρήσεις έχουν ως βασικό σκοπό να παραμείνουν στο χώρο δράσης τους έχοντας ως μέλημα να βελτιώνουν προς το καλύτερο την ποιότητα των προϊόντων τους, τις

διαδικασίες λειτουργίας τους αλλά και την διάθεση τους να επεκταθούν σε νέες αγορές με μόνο μέλημα την αύξηση των κερδών τους (Aghion, 2005).

Η ύπαρξη νέων αγορών στο μέλλον και η ένταξη των εταιριών τους στο διεθνές επίπεδο ανταγωνισμού θα επιφέρει μια σχετική μείωση των κερδών, γεγονός που υποχρεώνει συγκεκριμένους φορείς της Ελβετίας να καινοτομήσουν ή να πεθάνουν (Aghion, 2005). Σημαντικός παράγοντας στην ανάπτυξη της Ελβετίας, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, είναι οι θεσμοί του πολιτικού συστήματος που προσφέρουν σταθερότητα και ασφάλεια των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, αποτέλεσαν λόγοι για την ανάπτυξη της χώρας (North, 2005). Σε αντίθεση όμως με ένα περιβάλλον το οποίο είναι ευάλωτο και δέχεται συνεχείς και ξαφνικές αλλαγές στην εξουσία όπως ο συνεχής φόβος της απαλλοτρίωσης και την αβεβαιότητα σχετικά με την δυνατότητα επιβολής συμβάσεων, θα εμποδίσουν την εφαρμογή νέων καινοτομιών αλλά και σε νέες επενδύσεις (Himmel, 1995).

Ο ερευνητής North, επισημαίνει ότι η άνοδος των χωρών του δυτικού κόσμου, μπορεί να εξηγηθεί σε μεγάλο βαθμό από την απότομη εμφάνιση πολιτικών συστημάτων από τα οποία ελεγχόταν η κατάχρηση εξουσίας και τα συμβατικά δικαιώματα. Η επιχειρηματολογία αυτή έτυχε μεγάλης προσοχής από ερευνητές που έχουν ερευνήσει τις αιτίες διαφορών μεταξύ των χωρών όσον αφορά την ανάπτυξη (Moser, 2005). Υποστηρίζουν επίσης ότι αυτές οι διαφορές οφείλονται εν μέρει στην σταθερότητα των περιουσιακών στοιχείων και των συμβατικών δικαιωμάτων αλλά και πιο συγκεκριμένα η αξιοπιστία του κάθε πολιτικού συστήματος (Johnson, 2005).

4.3.1 Το μικρό μέγεθος της Ελβετίας οδήγησε σε διεθνοποίηση

Ο Weder με βάση τα στοιχεία από την World Bank (Παγκόσμια Τράπεζα), αναλύθηκε η ανάπτυξη της Ελβετίας από την αρχή της ιστορίας της. Αρχικά το μικρό μέγεθος της Ελβετίας ανάγκασε τις επιχειρήσεις που εδρεύουν και λειτουργούν στην χώρα να διεθνοποιηθούν (Himmel, 1995). Από το 1920 και μετέπειτα, το 80% της παραγωγής τους, οι επιχειρήσεις το εξήγαγαν στο εξωτερικό. Επιπλέον οι ελβετικές επιχειρήσεις κατάφεραν να αυξήσουν σημαντικά τις άμεσες ξένες επενδύσεις τους στα τέλη του 19^ο αιώνα (Himmel, 1995). Το 1914, 29 από τις 57 εταιρίες κατάφεραν να εξάγουν το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής τους στις μεγάλες αγορές όπως είναι η Ασία, η Η.Π.Α. Η ένταση του παγκόσμιου εμπορίου που μετράται ως εξαγωγές και εισαγωγές

αγαθών και υπηρεσιών, διαιρούμενη με το Α.Ε.Π, δείχνει ότι η Ελβετία κατέχει την τρίτη θέση διεθνώς στην ανταλλαγή εισοδήματος, η οποία προσθέτει εισοδηματικές πληρωμές και εισπράξεις σε σχέση με τους διεθνώς εμπορικούς συντελεστές παραγωγής (Borner, 2005).

Επιπρόσθετα το 2005 ο πληθυσμός της Ελβετίας, σύμφωνα με στοιχεία, καταλαμβάνονταν το 22% από αλλοδαπούς κατοίκους κατατάσσοντας έτσι την Ελβετία στην πρώτη θέση των χωρών που ο πληθυσμός της κατά μεγάλο ποσοστό αποτελείται από αλλοδαπούς (Breiding, 2012). Πράγματι ακόμα και στον επιχειρηματικό χώρο της Ελβετίας οι πιο επιτυχημένοι επιχειρηματίες ήταν αλλοδαποί. Ένα μέρος της επιτυχίας δηλαδή στη χώρα καταλαμβάνουν και οι μετανάστες που ασχολήθηκαν μετέπειτα με τον επιχειρηματικό χώρο (Breiding, 2012). Για παράδειγμα γνωστοί ξένοι επιχειρηματίες στην Ελβετία υπήρξαν: ο Νεστέ (Nestle) ο οποίος ήταν Γερμανός πολιτικός πρόσφυγας, ο Brown ήταν από το Ηνωμένο Βασίλειο. Επιπλέον ένα άλλο παράδειγμα είναι ο Davidoff ο οποίος ήταν Ρώσος εβραίος μετανάστης (Johnson, 2005).

Η επιτυχία των μεταναστών στην Ελβετία δείχνει να είναι αποτέλεσμα του ελβετικού περιβάλλοντος που προσφέρει η χώρα αλλά και της μεταναστευτικής νοοτροπίας (Weder, 2009). Μια μικρή και διαφορετική χώρα από τη φύση της η Ελβετία, ήταν αναγκασμένη να αναπτύξει μια κατανόηση κάνοντας άνοιγμα σε ανθρώπους με διαφορετική κουλτούρα και πολιτισμό (Robinson, 2005). Όπως και σε άλλες χώρες έτσι και στην Ελβετία οι μετανάστες αντιμετωπίζονται στην αρχή με καχυποψία μέχρι να αποδείξουν την αξία τους με σκοπό να ανταποδώσουν την ευκαιρία τους στην καινούργια τους πατρίδα (Steinberg, 1999). Στην πατρίδα τους θα είχαν την άνεση ως μέλος μιας γνωστής κοινότητας, ενώ σε ένα νέο μέρος ως μετανάστες θα πρέπει να αγωνιστούν για την ίδια τους την ύπαρξη και από τα αποτελέσματα των επιτευγμάτων τους, θα μπορούσαν να κερδίσουν τον σεβασμό από τους ντόπιου κατοίκους (Botero, 2004).

Επιπρόσθετα μέσα από την εμπορική επιτυχία και την ενδεχόμενη δημιουργία πλούτου, οι μετανάστες έχουν την δυνατότητα να προωθηθούν στην κοινωνική σκάλα και να προσπαθήσουν να βρουν μια καλύτερη ζωή εκπληρώνοντας έτσι τον βασικό λόγο της μετανάστευσης τους (Omartian, 2017). Δεν σημαίνει όμως ότι η Ελβετία ήταν η βασική επιλογή για μόνιμη μετανάστευση. Ισχυροί στοχαστές όπως ο Αινστάιν, ο Erasmus, ο

Λένιν, ο Ρουσό, ο Μπακούνιν και ο Τρότσκι έζησαν στην Ελβετία αλλά το έργο τους δεν εκτιμήθηκε ιδιαίτερα (Tanzi, 2005). Πολλοί ήταν και οι επιχειρηματίες οι οποίοι καινοτόμησαν και εξήγαγαν τις καινοτομίες τους στο εξωτερικό (Johnson, 2005). Για παράδειγμα ο Ritz εξήγαγε την ελβετική τεχνογνωσία για την διαχείριση ξενοδοχείων αναπτύσσοντας έτσι ένα πρότυπο πολυτελείας που ξεπέρασε τη ζωή του και είναι συνώνυμο με το όνομα του. Επομένως αυτή η διμερής ροή πνευματικής και επιχειρηματικής ενέργειας της υψηλότερης ποιότητας, έχει παίξει και συνεχίζει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξαιρετικά εξελιγμένη βιομηχανία της Ελβετίας η οποία δεν σταματά να εξελίσσεται και να εναρμονίζεται (James, 2012).

4.4 Η σχέση μεταξύ κυβέρνησης και ιδιωτικού τομέα

Η ισοροπία που υπάρχει μεταξύ της σχέσης κυβέρνησης και ιδιωτών είναι πολύ διαφορετική στην Ελβετία σε σχέση με τις περισσότερες χώρες που θεωρούνται ανεπτυγμένες (Bericht, 2013). Η ελβετική βιομηχανία ήταν επεκτατική και ιμπεριαλιστική ενώ η κυβέρνηση τείνει να λειτουργεί μόνο εσωτερικά. Σαν χώρα προσφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα στις εταιρίες σε σχέση με τους γείτονες και ανταγωνιστές της, τις Κάτω Χώρες. Βέβαια η Ελβετία δεν πήρε συμμετοχή σε κάποιο πόλεμο και επίσης δεν ακολούθησε ποτέ αποικιακή πολιτική απέναντι σε αδύναμες χώρες όπως έκαναν οι γείτονες χώρες της (Robinson, 2005). Η δομή της ελβετικής κυβέρνησης έχει χαρακτηριστεί από τρεις αρχές: 1) επικουρικότητα, δηλαδή η διοίκηση και η φορολογία μεταφέρονται και εφαρμόζεται στο χαμηλό πρακτικό επίπεδο, 2) η υποψία μεγάλων οργανώσεων (το λιγότερο είναι καλύτερο στην Ελβετία), 3) ο σεβασμός των δικαιωμάτων του πολίτη.

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το στυλ κάθε ελβετικής κυβέρνησης ήταν πάντα συγκριτικά μινιμαλιστική, αντανακλώντας με αυτόν τον τρόπο την παραδοσιακή συμφωνία 'κοινωνικού' συμβολαίου με την οποία η κυβέρνηση καλύπτει τους πολίτες προσφέροντας ασφάλεια και δικαιοσύνη σε αντάλλαγμα την πίστη των πολιτών (Weder, 2007). Σύμφωνα με τον Krayer, πρώην πρόεδρος της Swiss Private Bankers Association, θεωρεί ότι οι Ελβετοί στην πραγματικότητα δεν τους αρέσει να τους κυβερνάει κανείς. Συγκεκριμένα, χαρακτηρίζει τους ελβετούς από την προιστορία τους ως αγρότες που πήγαιναν στην αγορά για να αγοράσουν το φθηνότερο λάχανο. Με αυτή την έκφραση εννοεί δηλαδή ότι το εκάστοτε κόμμα προσέφεραν κάθε φορά την λιγότερη ελευθερία για την ανάληψη της κυβέρνησης. Επιπλέον ένα ακόμα

σημαντικό στοιχείο για την ελβετική κυβέρνηση σύμφωνα με τον Krayer, είναι η ομοσπονδιακή δομή του κράτους.

Κάθε ελβετικό καντόνι έχει την δική του αυτονομία, πολύ περισσότερο από τις αμερικανικές περιφέρειες ή τις канаδικές επαρχίες και ακόμα περισσότερο οι δήμοι μέσα στα καντόνια έχουν επίσης σημαντική αυτονομία όπου η λήψη των αποφάσεων γίνεται στο χαμηλότερο επίπεδο (Helleiner, 2000). Σημαντικές όμως αποφάσεις για την ομαλή λειτουργία των καντονιών, όπως για τις δημόσιες δαπάνες, αποφασίζονται σε μεγάλο βαθμό με βάση το κοινοτικό και κρατικό επίπεδο και οι αποφάσεις για το ύψος των φόρων ορίζονται σε τοπικό επίπεδο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την δημιουργία μιας αποκεντρωμένης διοίκησης σε ότι έχει να κάνει με την κυβέρνηση και την φορολογία (Omartian, 2004). Οι Ελβετοί εφαρμόζοντας την δομή αυτής της πολιτικής θεωρούν ότι επιβάλλεται με αυτόν τον τρόπο η αυτοπειθαρχία σε κάθε επίπεδο κυβέρνησης (Bericht, 2013).

Ένα ακόμα στοιχείο της εκάστοτε κυβέρνησης που χαρακτηρίζει την Ελβετία, είναι η κυριαρχία του ατόμου (Tanzi, 2005). Αυτό μπορεί να εκφραστεί με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο στην τακτική διεξαγωγή δημοψηφισμάτων, δηλαδή την εφαρμογή της δημοκρατίας. Το εντυπωσιακό πράγμα στην ουσία των δημοψηφισμάτων είναι ότι δεν θέλουν να παράγουν ακραία αποτελέσματα αλλά να καθιερώσουν την δύναμη της μέτριας πλειοψηφίας (Tanzi, 2005). Για παράδειγμα τα δημοψηφίσματα που έχουν να κάνουν με μικρότερο ωράριο εργασίας, μείωση της ηλικίας συνταξιοδότησης και για χαμηλότερους φόρους απορρίφθηκαν με μεγάλη πλειοψηφία (Johnson, 2005). Ορισμένες φορές θα μπορούσε να εγκριθεί μια αλλαγή, αλλά για να πραγματοποιηθεί η αλλαγή θα γινόταν μόνο στην τρίτη ή τέταρτη ευκαιρία.

Η διαδικασία αυτή αντικρούει τις ακραίες πολιτικές παρέχοντας με αυτόν τον τρόπο την νομιμότητα στην πρόκληση όσο και την εμφάνιση μιας πραγματικής προοπτικής σταδιακής μεταρύθμισης (Aghion, 2005). Σε αντίθεση όμως επιβραδύνει τις διαδικασίες της κυβέρνησης αλλά αυτό δεν θα ήταν κακό για επιχειρήσεις που θέλουν να υπάρξει σταθερότητα και προβλεψιμότητα στο περιβάλλον τους (Moser, 2005). Το καθαρό αποτέλεσμα των χαρακτηριστικών αυτών είναι μια κοινωνία με σκοπό την άνοδο από τα κάτω πατώματα προς τα πάνω. Αν και για τα τωρινά δεδομένα είναι λιγότερο σημαντική από ότι πριν από 100 χρόνια, η ουδετερότητα που χαρακτηρίζει την Ελβετία έχει συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη της χώρας (Steinberg, 2005).

Με την Ευρώπη να αντιμετωπίζει σοβαρές ένοπλες συγκρούσεις εδώ και πολλούς αιώνες, δημιουργήθηκαν πολλές ευκαιρίες για την Ελβετία και συγκεκριμένα για τους εμπόρους και τους κατασκευαστές φέρνοντας έτσι ένα μεγάλο κύμα ταλαντούχων και διωκόμενων μεταναστών στην χώρα (Robinson, 2005).

Το μεγαλύτερο όμως όφελος της Ελβετίας από την ουδέτερη στάση που έδειξε κατά την διάρκεια των πολέμων, είναι η επιβίωση της κατά την διάρκεια του ενώ οι εμπλεκόμενες χώρες που είναι και γείτονες της δέχθηκαν ισχυρό πλήγμα. Επιπρόσθετα με δεδομένο ότι μια συνέπεια από τον πόλεμο που προέκυψε είναι ο υψηλός πληθορισμός, η Ελβετία ενήργησε ως κουμπαράς για τους εύπορους κατοίκους πολλών χωρών που προσπάθησαν να διατηρήσουν την αξία του κεφαλαίου τους (Breiding, 2012). Το 1894 μια ιταλική λίρα αξίζει όσο ένα ελβετικό φράγκο, ενώ το 2002 μετά την αναπτυξιακή πορεία που παρουσίασε η Ελβετία, απαιτούνταν την συγκεκριμένη χρονιά περίπου 1.000 ιταλικές λίρες για την απόκτηση ενός ελβετικού φράγκου, λίγο πριν αντικατασταθεί η λίρα από το ευρώ (Steinberg, 1999).

4.5 Το νομικό πλαίσιο και το εκλογικό σύστημα της Ελβετίας

Μετά την πρόσκληση της Ελβετίας προς τον ΟΑΣΕ (Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), πραγματοποιήθηκε μια αποστολή του οργανισμού με στόχο την εκτίμηση του εκλογικού συστήματος στην Ελβετία (Eicher, 2011). Παρακολουθώντας την διεξαγωγή των εκλογών, έδειξε ότι η ελβετική δημοκρατία έχει βαθιές ρίζες έχοντας επίσης ως χαρακτηριστικό τον πλουραρισμό και την ζωντάνια. Οι εκλογικοί φορείς της Ελβετίας διαθέτουν ένα υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης στο εκλογικό σύστημα και τη διοίκηση του (Shaxson, 2011). Ως συνομοσπονδία η Ελβετία αποτελείται από 26 καντόνια όπου αυτόνομα διατηρούν ουσιαστική εξουσία σε ότι έχει να κάνει με την τέλεση των εκλογών. Η κυβέρνηση της ομοσπονδίας και των καντονιών έχουν μια σχέση μεταξύ τους που λειτουργεί με βάση την αρχή της επικουρικότητας, ενώ η ομοσπονδιακή νομοθεσία καθορίζει τις ελάχιστες προϋποθέσεις (Moore, 1999).

Στα περισσότερα καντόνια οι μεμονομένες κοινότητες έθεσαν τις βασικές εκλογικές διαδικασίες με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα ιδιαίτερα αποκεντρωμένο σύστημα το οποίο χαρακτηρίζεται από ένα ευρύ φάσμα διαφόρων καντονιών (Maddison, 2013). Η διαδικασία αυτή υπάρχει κυρίως στις εκλογές του Συμβουλίου των Κρατών, οι οποίες

χαρακτηρίζονται από τις ελβετικές αρχές ως εκλογές καντονιών, αν και το Συμβούλιο είναι μέρος της ομοσπονδιακής συνέλευσης. Οι νόμοι που έχουν τα καντόνια για τις εκλογές του Συμβουλίου των Κρατών, παρουσιάζουν διακυμάνσεις των εκλογικών δικαιωμάτων και των ευκαιριών για τους Ελβετούς πολίτες που ζουν και εργάζονται σε διαφορετικά καντόνια.

Αν και η οργάνωση των εκλογών είναι διαφορετική από καντόνι σε καντόνι, οι εκλογικοί αξιωματούχοι σε ολόκληρη την χώρα φέρονται να είναι γνώστες, αποτελεσματικοί και επαγγελματικοί απολαμβάνοντας την πλήρη εμπιστοσύνη των πολιτικών κομμάτων, των υποψηφίων, των ψηφοφόρων και άλλων ενδιαφερόμενων. Το αποκεντρωμένο σύστημα της Ελβετίας διακατέχεται από ουσιαστικές διαφορές καντονιών σε όλες σχεδόν τις πτυχές της εκλογικής διοικήσεως (Konig, 2001). Επιπλέον, τα καντόνια έχουν αναπτύξει ένα συνολικό φάσμα καλών εκλογικών πρακτικών οι οποίες δεν εναρμονίστηκαν σε ολόκληρη την χώρα, αφήνοντας έτσι αυτονομία στα καντόνια (Rixen, 2011). Τα πολιτικά κόμματα και οι υποψήφιοι έδωσαν αγώνα ελεύθερα και ενεργά, σέβοντας με κάθε τρόπο τα πολιτικά τους δικαιώματα. Στο πολιτικό σύστημα της Ελβετίας, συμμετέχουν ενεργά οι πολίτες ως πολιτικοί που υπηρετούν την χώρα τους μόνο με μερική απασχόληση ως εκλεγμένοι αντιπρόσωποι (James, 2012).

Στο ομοσπονδιακό συμβούλιο υπάρχουν ως μέλη, αντιπρόσωποι από το δημοκρατικό κόμμα του συντηρητικού (BDP), το Χριστιανοδημοκρατικό Λαϊκό Κόμμα (CVP), το Δημοκρατικό Κόμμα (FDP), το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα και το Ελβετικό Λαϊκό Κόμμα. Το SVP έχει υποεκπροσωπηθεί στο Ομοσπονδιακό Συμβούλιο από τα κέρδη του στις εκλογές του 2007, επειδή οι άλλες πλευρές δήλωσαν απροθυμία να εκλέξουν τους υποψηφίους τους στο Συμβούλιο (Bericht, 2013). Το ελβετικό κόμμα έχει υποστεί σοβαρές αλλαγές, με τα παλαιά κόμματα να παρακμάζουν ή να αλλάζουν ενώ αναδύονται και καινούργια κόμματα όπως το Ελβετικό Κόμμα των Πρασίνων (GPS), το BDP και το Πράσινο Φιλελεύθερο Κόμμα (GLP). Οι γενικές αρχές και οι παράμετροι για τις εκλογές του Εθνικού Συμβουλίου, ορίζονται από την ομοσπονδιακή νομοθεσία αφήνοντας τα οργανωτικά ζητήματα.

4.6 Η χρηματοδότηση της καμπάνιας των πολιτικών κομμάτων

Στην ομοσπονδιακή νομοθεσία δεν υπάρχουν διατάξεις που να ρυθμίζουν την χρηματοδότηση την εκστρατεία των πολιτικών κομμάτων (Robinson, 2005). Από μεριάς τους τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν την δυνατότητα να λαμβάνουν απεριόριστα κεφάλαια από οποιαδήποτε πηγή, συμπεριλαμβανομένων των ξένων χορηγών, των εταιριών αλλά και των αντισυμβαλλομένων της κυβέρνησης. Σύμφωνα με το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΟΑΣΕ), ενημερώθηκε ότι τα κόμματα κατά την διάρκεια των εκλογών δέχθηκαν ως έσοδα κυρίως από ατομικές και εταιρικές δωρεές, αμοιβές μελών και υποχρεωτικών συνεισφορών που υπήρξαν εκπρόσωποι των εκλεγμένων κομμάτων (Holley, 2013).

Τα πολιτικά κόμματα στην Ελβετία δεν λαμβάνουν κάποια άμεση χρηματοδότηση από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση με αποτέλεσμα ορισμένοι υποψήφιοι να παίρνουν την απόφαση να χρηματοδοτήσουν την εκστρατεία τους (Breiding, 2012). Τα καντόνια της Γενεύης, του Φρίμποργκ και του Βαλαί είναι τα μοναδικά που παρέχουν μια μικρή χρηματοδότηση στα κόμματα. Το 1998, στο Ticino ψηφίστηκε νομοθεσία η οποία όριζε από την πλευρά της ένα μέγιστο συνολικό ποσό δωρεών σε έναν υποψήφιο. Επιπλέον η Γενεύη το 1999 ενέκρινε και αυτή νομοθεσία που απαιτούσε από τα μέρη των κομμάτων να γνωστοποιήσουν τις πηγές και το συνολικό ποσό των ιδιωτικών δωρεών καθώς και να απαγορεύονται κάθετα οι ανώνυμες δωρεές (Weil, 2005).

Αν και δεν υπάρχουν αρκετά επίσημα στοιχεία, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τις εκστρατείες αυξήθηκαν σημαντικά τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα στις εκλογές του 2011. Πολλοί συνομιλητές επίσης προς τον ΟΑΣΕ ότι όταν η χρηματοδότηση ενός κόμματος δεν κοινοποιείται, δίνει την ευκαιρία στις ισχυρές ομάδες συμφερόντων και τα άτομα να επηρεάσουν τις εκλογές και πιο συγκεκριμένα τα δημοψηφίσματα για ζητήματα που τους αφορούν (Cassis, 2010). Σε ότι έχει να κάνει με τα έσοδα και τις δαπάνες του κάθε κόμματος, διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό λόγω των εικασιών που υπήρξαν στα μέσα ενημέρωσης και μεταξύ των μελών του Ο.Α.Σ.Ε. γιατί οι δαπάνες του SVP παρουσιάστηκαν στις εκλογές του 2011 αρκετά αυξημένες σε σχέση με τα άλλα κόμματα.

Η πλειοψηφία των κομμάτων εξέφρασαν τα παράπονά και τις επιφυλάξεις τους σχετικά με την αναγκαστική δημοσίευση των ονομάτων των δωρητών τους (James, 2012). Υποστηρίζουν ότι η ιδιωτικότητα είναι ένα χαρακτηριστικό στοιχείο της ελβετικής κοινωνίας και το ενδεχόμενο μιας δημοσίευσης ονομάτων των δωρητών ενός

κόμματος, θα αποθάρρυνε σημαντικά τους συνεισφέροντες (Robinson, 2005). Παρόλα αυτά όμως, πριν και κατά την διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας των κομμάτων το 2011, έγινε ένας δημόσιος διάλογος σχετικά με τα πλεονεκτήματα της ρύθμισης της δημοσιοποίησης στοιχείων για την εκστρατεία των κομμάτων με αντικείμενο τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η ρύθμιση της δημοσιοποίησης των δαπανών (Weil, 2005).

Επιπρόσθετα το 2011 η ομάδα των κρατών κατά της διαφθοράς (GRECO) έκανε σαφές στην Ελβετία να θεσπίσει η ίδια νομικές απαιτήσεις για τη διαφάνεια της χρηματοδότησης των κομμάτων και των εκστρατειών τους (Johannesen, 2014). Μάλιστα μετά τις εκλογές του 2011, έγιναν πολλές προσπάθειες για την εισαγωγή ειδικού κανονισμού στα κόμματα με στόχο την ενημέρωση του ομοσπονδιακού κράτους για την πηγή της χρηματοδότησης τους αλλά κρίθηκαν ανεπιτυχής. Για να υπάρξει μια αυξημένη διαφάνεια στις εκλογές και για να ενημερωθούν οι ψηφοφόροι, οι αρχές θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να καθιερωθεί ως υποχρεωτική η δημοσιοποίηση των πηγών εσόδων κάθε κόμματος (Weil, 2005).

4.7 Το αμφισβητήσιμο πολιτικό σύστημα της Ελβετίας οδηγεί σε πολιτική σταθερότητα

Για να περιγράψει κανείς το πολιτικό σύστημα της Ελβετίας, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι διακατέχεται από μεγάλη αμφισβήτηση γιατί υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός φορέων που ασκούν βέτο σε διάφορα δημοψηφίσματα εισέρχοντας έτσι στο πολιτικό σύστημα (Blanco, 2014). Από την μια πλευρά υπάρχουν τα καντόνια που έχουν μια πολύ ισχυρή πολιτική θέση στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Ελβετίας. Εκτός από την πρωτοβουλία για την εφαρμογή δημοψηφισμάτων, τα καντόνια κατέχουν εξουσίες ψήφου στο δεύτερο κοινοβούλιο (Bericht, 2013). Η πολιτική εξουσία είναι εξίσου μοιρασμένη σε όλα τα καντόνια, πράγμα που σημαίνει ότι συγκεκριμένα μικρά καντόνια που βρίσκονται σε ορεινό έδαφος, μπορεί να αποτελούν σημαντικοί παίκτες σε οποιαδήποτε ψηφοφορία.

Όμως ένα σημαντικό στοιχείο του ελβετικού πολιτικού συστήματος είναι η άμεση δημοκρατία (Weil, 2005). Οποιαδήποτε ομάδα πολιτών, η οποία έχει την δυνατότητα οργανωτικής εξουσίας με σκοπό να συλλέξει άμεσα 50.000 υπογραφές, μπορεί να πραγματοποιήσει δημοψήφισμα για κάθε νόμο που ψηφίζει το κοινοβούλιο. Στην

περίπτωση που υπάρξει εισαγωγή δημοψηφίσματος για ένα νόμο, τότε θα τεθεί σε λαική ψηφοφορία η οποία μπορεί να αποδειχθεί δαπανηρή, χρονοβόρα και να διακατέχεται από αβεβαιότητα για το αποτέλεσμα που θα βγάλει (Johnson, 2005). Τα πολιτικά κόμματα από την πλευρά τους προσπαθώντας να προβλέψουν τις ανησυχίες των ομάδων συμφερόντων, έρχονται σε συμβιβασμό μαζί τους για την ύπαρξη μιας σωστής λύσης.

Μέσω του δημοψηφίσματος, μπορεί κάποιος να κατανοήσει καλύτερα γιατί η ελβετική μορφή εξελίχθηκε σ'ένα μηχανισμό που είναι άρτια εξοπλισμένος για να βρει συμβιβασμούς και να ενσωματώσει τις ανησυχίες των δυνητικών παραγόντων αρνησικυρίας (Baumol, 2001). Το αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι να υπάρξει σταθερότητα σε ένα πολιτικό σύστημα όπως το ελβετικό όπου περιορίζει την κατάχρηση εξουσίας και εγγυάται υψηλό βαθμό σταθερότητας και προβλεψιμότητας των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και συμβάσεων (Maddison, 2003).

Η Ελβετία σαν χώρα παρουσιάζει μια εξαιρετική σταθερότητα στα τραπεζικά της ιδρύματα σε σχέση με τις υπόλοιπες πλούσιες χώρες, είναι σημαντικό ότι χαρακτηρίστηκε ως "νησί επιτοκίων" (Kugler, 2004). Βέβαια τον χαρακτηρισμό αυτό τον πήρε η Ελβετία από το γεγονός ότι οι αποδόσεις των περιουσιακών στοιχείων σε ελβετικό φράγκο, ιδίως τα ομόλογα και τα περιουσιακά στοιχεία της χρηματαγοράς, ήταν συστηματικά χαμηλότερες από τα κέρδη των άλλων νομισμάτων (Weder, 2005). Οι επενδυτές έδειξαν προθυμία να δηλώσουν παραίτηση από κάποια επιστροφή, δηλαδή να πληρώσουν μια υψηλότερη τιμή με σκοπό να διατηρήσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία σε ελβετικό φράγκο. Οι Kugler και Weder (2004,2005) υποστήριξαν ότι μια αύξηση επιτοκίου θα μπορούσε να εξηγηθεί αν οι επενδυτές θεωρούσαν ότι το ελβετικό φράγκο, και τα ελβετικά ιδρύματα γενικότερα, θα μπορούσε να συμπεριφερθεί από τις υπόλοιπες χώρες εν καιρώ κρίσης.

4.8 Σύνοψη

Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματοποιήθηκε μια ιστορική ανασκόπηση αρχικά για την Ελβετία από την εποχή που συμμετείχε σε πολέμους μέχρι και την μη συμμετοχή στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μετέπειτα έγινε αναφορά για την οικονομική ανάπτυξη της Ελβετίας διαχρονικά από τις αρχές του 20^ο αιώνα μέχρι και σήμερα. Σε συνάρτηση με την αναφορά στην οικονομική ανάπτυξης της Ελβετίας, η έρευνα παρουσίασε και την

ανάγκη της Ελβετίας να εναρμονιστεί με την διεθνή πραγματικότητα λόγω της γεωγραφικής της θέσης. Επιπρόσθετα σύγκρινε την σχέση που έχει η κυβέρνηση με τον ιδιωτικό τομέα και συγκεκριμένα με τους ξένους επενδυτές ενώ παράλληλα σχολιάσαμε για την κατάσταση του πολιτικού συστήματος και πως λειτουργεί εσωτερικά. Τέλος, στις τελευταίες ενότητες του κεφαλαίου έγινε αναφορά για την χρηματοδότηση που έχουν τα πολιτικά κόμματα στην Ελβετία αλλά και για την αμφισβήτηση που δέχεται το πολιτικό σύστημα, το έχει κάνει πιο σταθερό.

Βιβλιογραφία Τέταρτου Κεφαλαίου

Emennenger, P. (2014) '*Politics of financial intransparency: The case of Swiss banking secrecy*'. *Journal Swiss Political Science Review*, pp 146-164. [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/spsr.12092> [Accessed 30 Jun 2019].

Sharman, J. (2006) *Havens in a Storm: The Global Struggle for Tax Regulation*, Ithaca: Cornell University Press. Versione: Cornell 12 April, pp 40

Weder, R. (2007). '*Swiss International Economic Relations: Assessing a Small and Open Economy*' In C. Church (ed.), *Switzerland and the European Union: A Close, Contradictory and Misunderstood Relationship*. London: Book first edition Rutledge, pp 99-125. [Online]. Available at: <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9780203968093/chapters/10.4324/9780203968093-17> [Accessed: 30 Jun 2019].

Dunne, A., Li, M.L and Magnan, M (2016) '*Are offshore firms worth more*'. *Journal LSE*, pp 131-156. [Online]. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2022244 [Accessed: 20 Jun 2019]

Eden, L. and Kudrle, R. (2005) '*Tax Havens: Renegade states in the international tax regime*'; *Journal Law & Policy*, 27(1): pp 100–127. [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-9930.2004.00193.x> [Accessed: 20 Jun 2019].

Κεφάλαιο Πέμπτο- Συμπεράσματα και προτάσεις για μελλοντική έρευνα

5.1 Συμπεράσματα

Με βάση την βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την ολοκλήρωση της εργασίας, θεωρείται ότι η Ελβετία, ως μια ανεπτυγμένη χώρα με μια ισχυρή οικονομία, αποτελεί το σημαντικότερο υπεράκτιο χρηματοπιστωτικό κέντρο σε διεθνές επίπεδο. Κάθε φορολογικός παράδεισος εφαρμόζει απλώς ένα φορολογικό σύστημα διαμορφωμένο με σκοπό την προστασία των κεφαλαίων των ιδιοκτητών τους αλλά την αποφυγή για τους ίδιους να πληρώσουν τους αναλογούντες φόρους. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι βασικοί πόροι των χωρών αυτών είναι η συγκέντρωση φορολογικών εσόδων για την κάλυψη των αναγκών τους. Στην περίπτωση της Ελβετίας, είναι μια μικρή χώρα που δεν χρειάστηκε ποτέ να συγκεντρώσει υπέρογκους φόρους τόσο από τους πολίτες όσο και από ξένους επενδυτές που είναι κάτοχοι μεγάλων κεφαλαίων.

Οι τράπεζες στην Ελβετία ακολουθούν μια δική τους πολιτική για την παροχή των υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με βάση πάντα την κάλυψη από τους νόμους του συντάγματος ,και στην συνέχεια την εφαρμόζουν. Η πλειοψηφία του ομοσπονδιακού κοινοβουλίου τα προηγούμενα χρόνια στήριζε τους τραπεζίτες και την θέση που κρατούσαν οι ίδιοι στις συνεχείς κλήσεις των Αμερικανών αλλά και διεθνών οργανισμών για την άμεση παροχή πληροφοριών από κατόχους λογαριασμών σε ελβετικές τράπεζες με σκοπό την επιβολή κυρώσεων λόγω τη φοροδιαφυγής την οποία διέπρατταν.

Έτσι η κυβέρνηση για να διαφοροποιήσει την κατάσταση αυτή και να εξομαλύνει τις σχέσεις με τις άλλες χώρες που ζητούσαν από την Ελβετία συνδρομή για τον εντοπισμό της φοροδιαφυγής από επενδυτές που μετέφεραν τα κεφάλαια τους στη χώρα, αποφάσισαν την θέσπιση δημοψηφίσματος για την σταδιακή κατάργηση του τραπεζικού απορρήτου σε περιπτώσεις αλλοδαπών επενδυτών που διαπράττουν φοροδιαφυγή τα οποία όμως δεν προσφέρουν κατάλληλα τις πληροφορίες που απαιτούνται. Φαίνεται όμως από την βιβλιογραφία που συγκεντρώθηκε ότι η ελβετική δικαιοσύνη αντιμετωπίζει την φοροδιαφυγή ως παράβαση διοικητικής φύσεως δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους εμπόρους συναλλαγμάτων, τις εταιρίες εκπροσώπησης από ειδικευμένους δικηγόρους να δρουν ανενόχλητοι. Εκτός από τη

φοροδιαφυγή το ομοσπονδιακό κοινοβούλιο της Ελβετίας δεν έχει θεσπίσει νόμο που να καταδικάζει το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Το τραπεζικό σύστημα στην Ελβετία φαίνεται να είναι ανεξάρτητο και να μην επηρεάζεται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση με τις μεγάλες τράπεζες να εφαρμόζουν δική τους πολιτική όσον αφορά τον τρόπο που διαθέτουν τις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες στους πελάτες τους. Σύμφωνα και με τον Ζινγκλέρ, πιστεύει ότι οι εισαγγελικές αρχές της Ελβετίας διακατέχονται από έναν συνεχή λίθαργο με το επιχείρημα ότι οι ελβετικές αρχές θεωρούν ότι ένας φάκελος διακατέχει ενδείξεις και όχι αποδείξεις. Πολύ σημαντικό στοιχείο που φανερώνει την αδράνεια αλλά και την αργοπορία που δείχνουν οι αρμόδιες αρχές για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, είναι η άρνηση που επιδεικνύουν στο να αποδεχθούν στοιχεία για ύποπτους φοροδιαφυγής τα οποία όμως δεν προέρχονται από κάποια ελβετική υπηρεσία. Παρατηρείται επίσης ότι λόγω της αργής παρέμβασης που επιδεικνύει η Ελβετία σε θέματα διαφθοράς, οι εγκληματικές ομάδες εκμεταλλεύονται την ευκαιρία να δραστηριοποιούνται με εντατικούς ρυθμούς για να πραγματοποιήσουν τους σκοπούς τους. Όλα αυτά συνάπτουν ότι η Ελβετία για να αντιμετωπίσει την φοροδιαφυγή και τις διεθνείς εγκληματικές οργανώσεις, θα μπορέσει να το κάνει μόνο με την συνδρομή της διεθνούς δικαστικής αλληλοβοήθειας που θα επαγρυπνήσει τις δικές της αρμόδιες υπηρεσίες.

Μια έρευνα υπεράκτιου χρηματοπιστωτικού κέντρου που ανήκει σε ανοιχτή θάλασσα είναι και η παρακάτω έρευνα του Μεξικού. Η έρευνα αυτή έγινε από τον Binder (2014) και το θέμα της ήταν η πολιτική της υπεράκτιας χρηματοδότησης στο Μεξικό. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έδειξαν ότι το Μεξικό, μια χώρα με εγκληματικότητα και δημόσιο χρέος, δείχνει ότι σε πρώτη φάση σε σχέση με την Ελβετία το Μεξικό δεν επηρεάζεται άμεσα από την πολιτική της υπεράκτιας χρηματοδότησης. Αν και πρόκειται για μια μεγαλύτερη χώρα με περισσότερο πληθυσμό από την Ελβετία και με μεγάλα ποσοστά εγκληματικότητας, το Μεξικό επηρεάζεται μόνο το τραπεζικό σύστημα από την υπεράκτια ζήτηση που υπάρχει κυρίως από ντόπιους επιχειρηματίες. Οι αρμόδιες αρχές του Μεξικού του τραπεζικού συστήματος είναι πάντα πρόθυμες να παρέχουν πληροφορίες στις περιπτώσεις που τους ζητηθεί συνδρομή από ξένους φορείς και οργανισμούς για περιπτώσεις φοροδιαφυγής πολιτών από άλλες χώρες.

Σε αντίθεση με το Μεξικό όμως, το ελβετικό τραπεζικό σύστημα δείχνει αντίρρηση ως προς την παροχή πληροφοριών για την περίπτωση της φοροδιαφυγής από πολίτες ξένων χωρών. Αυτό ωφείλεται κυρίως από την αυστηρή εφαρμογή του τραπεζικού απορρήτου από πλευράς των τραπεζιτών οι οποίοι προστατεύουν τα προσωπικά δεδομένα των πελατών τους. Βέβαια ακόμα και στην περίπτωση της φοροδιαφυγής όπου για το Μεξικό αποτελεί σοβαρό αδίκημα και μπορεί να επισήρει φυλάκιση έως και δέκα χρόνια, για την Ελβετία όμως η φοροδιαφυγή αποτελεί απλώς μια διοικητική παράβαση και δεν διώκεται ποινικά παρά μόνο επιβάλλονται κάποια πρόστιμα. Οι δύο χώρες διαφέρουν επίσης και στις πηγές χρηματοδότησης των εσόδων τους και κάλυψης των αναγκών τους. Για παράδειγμα, από την έρευνα του Μεξικού αποφάνθηκε ότι εδώ και πολλά χρόνια αντλεί τα έσοδα του από την υψηλή φορολογία, τον εξωτερικό δανεισμό αλλά και την εξόρυξη του πετρελαίου.

Πίνακας : Σύγκριση στοιχείων μεταξύ Ελβετίας και Μεξικού

Χαρακτηριστικά Μεξικού	Χαρακτηριστικά Ελβετίας
1) Η μεγάλη ζήτηση της υπεράκτιας χρηματοδότησης στο Μεξικό δεν επηρεάζει ιδιαίτερα την κρατική διακυβέρνηση.	1) Η υπεράκτια πολιτική επηρεάζει την ομαλή λειτουργία της Ελβετίας.
2) Τα έσοδα του κράτους προέρχονται από δάνεια και από την εξόρυξη πετρελαίου.	2) Η οικονομία της στηρίζεται στην βιομηχανία αρχικώς και στο τραπεζικό σύστημα μετέπειτα.
3) Οι τράπεζες παρέχουν πληροφορίες σε άλλες χώρες για πολίτες που εμπλέκονται σε φοροδιαφυγή.	3) Στη χώρα αυτή η φοροδιαφυγή θεωρείται πλημμέλημα παρέχοντας παράλληλα προστασία στους πελάτες που την διαπράττουν.
4) Οι τραπεζίτες συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές και με τις εκάστοτε κυβερνήσεις.	4) Η ανεξαρτησία των τραπεζιτών δημιουργεί τριγμούς στο προφίλ της χώρας.
5) Η υπεράκτια χρηματοδότηση χρησιμοποιείται περισσότερο από ντόπιες επιχειρήσεις.	5) Η υπεράκτια ζήτηση επιλέγεται από ιδιώτες και επιχειρήσεις από το εξωτερικό.

Από την άλλη πλευρά όμως η έρευνα για την Ελβετία έδειξε ότι τα έσοδα της οικονομίας προέρχονται κατά κύριο λόγο από την ανεπτυγμένη βιομηχανία της και κατά δεύτερον από τις υπεράκτιες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που παρέχουν οι ελβετικές τράπεζες σε ιδιώτες του εξωτερικού ή επιχειρήσεις. Βέβαια όμως αυτό το κλίμα για την υπεράκτια ζήτηση (offshoring) στην περίπτωση του Μεξικού, μπορεί να αυξηθεί στο μέλλον σε συνάρτηση πάντα με τα αποθέματα από την εξόρυξη πετρελαίου. Επιπρόσθετα το τραπεζικό σύστημα στο Μεξικό δείχνει να μην έχει ανεξαρτησία σε σχέση με το πανίσχυρο ελβετικό τραπεζικό σύστημα και αυτό ωφείλεται στις δοσοληψίες ή στη σχέση που μπορεί να υπάρχει μεταξύ κυβερνήσεως και φορολογουμένων ή πελατών των τραπεζών.

Επομένως, με βάση τα ερωτήματα που θέσαμε στο πρώτο κεφάλαιο και προσπαθήσαμε να απαντήσουμε μέσω της έρευνας μας, καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα :

- Η Ελβετία διατηρεί την πρώτη θέση του μεγαλύτερου υπεράκτιου κέντρου (με βάση τα κεφάλαια που διαθέτει) παγκοσμίως.
- Η σχέση της πολιτικής εξουσίας με το τραπεζικό σύστημα βρίσκεται σε διαρκή διαμάχη τόσο για την υπεράκτια χρηματοδότηση και την πολιτική που εφαρμόζουν οι τραπεζίτες όσο και για το τραπεζικό απόρρητο.
- Η συνεχόμενη μεταφορά κεφαλαίων σε οποιοδήποτε υπεράκτιο κέντρο, όπως και στην Ελβετία, υποκρίπτει φοροδιαφυγή από τους κατόχους τους.
- Η υπεράκτια χρηματοδότηση, αν και προσφέρει τεράστια οφέλη για την ελβετική οικονομία, δεν είναι ο βασικός πυλώνας της.
- Οι αρμόδιες αρχές της Ελβετίας παρουσιάζονται ανίκανες να αντιμετωπίσουν την φοροδιαφυγή μέσω της υπεράκτιας χρηματοδότησης δίνοντας την ευκαιρία οι τράπεζες να προφυλάσσουν τα προσωπικά δεδομένα αυτών των ανθρώπων.

5.2 Περιορισμοί

Στην έρευνα αυτή, λόγω και της μη εύρεσης αρκετών στοιχείων ώστε να μπορέσουμε να τεκμηριώσουμε καλύτερα, δημιουργήθηκαν περιορισμοί ως προς το αποτέλεσμα της έρευνας. Η μη εύρεση αρκετών στοιχείων για τα ακριβή οικονομικά δεδομένα για την υπεράκτια χρηματοδότηση αλλά και γενικά για την οικονομία της, περιόρισαν τα αποτελέσματα της έρευνας μόνο στα ποσά που καταλαμβάνει η Ελβετία ως υπεράκτιο κέντρο διεθνώς. Επιπρόσθετα το πρόβλημα της μη εύρεσης αρκετών πληροφοριών μας

περιόρισε ώστε να καταλάβουμε και τον χρόνο και τον τρόπο όπου ξεκίνησε να δραστηριοποιείται η υπεράκτια χρηματοδότηση στην Ελβετία από ξένους επενδυτές.

5.3 Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα

Στο μέλλον θα μπορούσαν να γίνουν όμοιες έρευνες για την πολιτική που ακολουθούν και άλλοι φορολογικοί παράδεισοι και σε άλλες χώρες, είτε θεωρούνται υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα ανοιχτής θαλάσσης είτε ανήκουν στην κατηγορία της Ελβετίας. Επιπλέον θα ήταν χρήσιμο στο μέλλον να πραγματοποιηθούν έρευνες που δεν είναι χαρακτηρισμένες ως υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα του βελγικού της Ελβετίας αλλά έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά σαν χώρες χωρίς να υπάρχει δραστηριότητα χρήσης υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (offshoring) . Κάνοντας μια τέτοια έρευνα θα μπορούσε κανείς εύκολα να συγκρίνει δύο ανεπτυγμένες χώρες με ισχυρές οικονομίες και να αντιληφθεί κανείς την διαφορά που θα μπορούσε να προσφέρει η υπεράκτια χρηματοδότηση σε μια τέτοια χώρα. Τα αποτελέσματα των έρευνων αυτών, θα μας δώσουν το πλεονέκτημα να αντιληφθούμε καλύτερα συγκρινόντας την Ελβετία με χώρες του ίδιου μήκους και να καταλάβουμε ακριβώς το οικονομικό μέγεθος της υπεράκτιας χρηματοδότησης. Τέλος, θα ήταν χρήσιμο να γίνουν έρευνες και στον τρόπο που πραγματοποιείται η υπεράκτια χρηματοδότηση σε χώρες που είναι φορολογικοί παράδεισοι και οι οικονομίες τους είναι αναπτυσσόμενες.

Βιβλιογραφία

Amendolagine, V., Capolupo, S. and Ferri, G (2014) '*Innovatiness, offshoring and black economy decisions, evidence from Italian manufacturing firms*'. *Journal International Business Review*, pp 1153-1166. [Online]. Available at: <https://ideas.repec.org/a/eee/iburev/-1166.html> [Accessed: 20 Jun 2019].

Boang, L, Y. (2018) '*Tax heavens, income shifting and redistributive taxation*'. *Journal of public economic history*, pp 81-97. [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jpet> [Accessed: 20 Jun 2019].

Beardsley, B., Beccera, J., Holley, B., Kesler, D., Naumman, M., Tang, T., and Zakrzewski, A. (2013) '*Trends in offshore wealth*'. *Journal Business unit strategy*, pp 56-85. [Online]. Available at: <https://www.bcg.com/publications/2013/financial-institutions-growth-trends-in-offshore-wealth.aspx> [Accessed: 20 Jun 2019].

Binder A. (2019) '*The politics of offshore finance in Mexico*'. *Journal Review International Political Economy*, pp 313-336. [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/>[Accessed: 20 Jun 2019].

Cassis Y. (2011) '*The Capitals of Capital. The rise and fall of international financial centers*'. *Cambridge University Press*, 15, [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/> [Accessed: 20 Jun 2019].

Chamberlain, J., Martin, R. and Gottschalk, P. (2016). '*Limits to private internal investigations of white-collar crime suspicions: The case of Scandinavian bank Nordea in tax heavens*'. *Journal Cogent Social Sciences*, pp 621-640. [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/> [Accessed: 20 Jun 2019].

Chen, S.T and Tsai, H (2018), '*Taxing the rich policy, evasion behavior and portfolio choice: A sustainability perspective*'. *Banking Finances*, pp 576-786. [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23311975.2018.1526362> [Accessed: 20 Jun 2019].

Corkill, C.S (1998) '*Global finance and the gorth of financial centers: The Manx experience*'. *Geoforum Journal*, pp 7-21. [Online]. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0016718597000225> [Accessed: 10 Jun 2019].

Choy, S.K, Kei, L.T and Travis, N.G (2017) '*Do tax heavens create firm value*'. Journal Econ Papers, pp 198-220. [Online]. Available at: https://econpapers.repec.org/article/eecorfin/v_3a42_3ay_3a2017_3ai_3ac_3ap_3a1_98-220.htm [Accessed: 10 Jun 2019].

Dunev, A., Tiemei L and Michel, M (2017) '*Beyond Tax avoidance: Offshore Firms Institutional Environment and Financial Reporting Quality*'. *Journal of Business Finance and accounting*, pp 646-696. [Online]. Available at: <https://ideas.repec.org/s/taf/euract.html> [Accessed: 20 Jun 2019].

Dunev, A., Li, M.L and Magnan, M (2016) '*Are offshore firms worth more*'. *Journal LSE*, pp 131-156. [Online]. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2022244[Accessed: 20 Jun 2019].

Eden, L. and Kudrle, R. (2005) '*Tax Havens: Renegade states in the international tax regime*'; *Journal Law & Policy*, 27(1): pp 100–127. [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-9930.2004.00193.x> [Accessed: 20 Jun 2019].

Emmenenger, P. (2015) '*Swiss banking secrecy and the problem of international cooperation in tax matters: A nut too hard to crack*'. *Journal of Regulation and Governance*, pp 24-40, [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/rego.12106> [Accessed: 20 Jun 2019].

Eggenberger, K. and Emennenger, P. (2015) '*Economic Vulnerability and political responses to international pressure: Liechtenstein, Switzerland and the struggle for banking secrecy*'. *Journal Swiss Political Science Review*, pp 491-507. [Online] Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/spsr.12181> [Accessed: 30 Jun 2019].

Eskelinen, T. and Ylonnen, M. Panama (2017): '*New constitutionalism of trade policy and global tax governance*': *Journal Review International Political Economy*, pp 629-656, [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09692290.2017.1321569> [Accessed: 30 Jun 2019]

Emennenger, P. (2014) '*Politics of financial intransparency: The case of Swiss banking secrecy*'. *Journal Swiss Political Science Review*, pp 146-164. [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/spsr.12092> [Accessed: 30 Jun 2019]

Farquet, C. (2012) '*the Rise of the Swiss Tax Haven during the Interwar Period: an International Comparison*', *EHES Working Papers* 27, [Online]. Available at: <https://econpapers.repec.org/paper/heswpaper/0027.htm> [Accessed: 30 Jun 2019].

Farquet, C (2013) '*Tax Avoidance, Collective Resistance, and International Negotiations: Foreign Tax Refusal by Swiss Banks and Industries between the Two World Wars*' *Journal of Policy History*, 25(3): pp 334-53. [Online]. Available at: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-policy-history> [Accessed: 30 Jun 2019].

Feld, L. and Kirchgässner, G. (2001). '*Income Tax Competition at the State and Local Level in Switzerland*'. *Journal Regional Science and Urban Economics*, 31 (2-3): pp 181-213, [Online]. Available at: https://econpapers.repec.org/article/eeeregeco/v_3a31_3ay_3a2001_3ai_3a2-3_3ap_3a181-213.htm [Accessed: 30 Jun 2019].

Fichtner, J. (2016), '*The anatomy of the Cayman Islands offshore financial centers, Anglo-America, Japan and the role of hedge funds*' *Review International Political Economy*, pp 1034-1063, [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09692290.2016.1243143> [Accessed: 30 Jun 2019].

Guex, S. (2000) '*The Origins of the Swiss Banking Secrecy Law and Its Repercussions for Swiss Federal Policy*', *Journal Business History Review* 74(2): pp 237-66. [Online]. Available at: https://www.jstor.org/stable/3116693?seq=1#page_scan_tab_contents [Accessed: 30 Jun 2019].

Guex, S. (1994) '*L'initiative socialiste pour une imposition extraordinaire sur la fortune en Suisse (1920-1922)*', *Regards sociologiques* 8: pp 101-116, [Online]. Available at: https://www.academia.edu/38169910/Linitiative_socialiste_pour_une_imposition_extraordinaire_sur_la_fortune_en_Suisse_1920-1922 [Accessed: 30 Jun 2019].

Goerke, L (1997), 'An Open Shop, Wage Bargaining, and Taxation - A Note' Oxford Economic Papers Journal 49, pp 651-657. [Online]. Available at: https://www.jstor.org/stable/2663698?seq=1#page_scan_tab_contents [Accessed: 30 Jun 2019].

Goerke, L. (2002), 'Taxes and Unemployment, Kluwer Academic Publishers: Boston et al. Hansen, Claus Thustrup, Pedersen, Lars-Haagen and Torsten Sløk (2000), Ambiguous Effects of Tax Progression '- Theory and Danish Evidence, Journal Labour Economics 7, pp 335-347. [Online]. Available at: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/76478/1/cesifo_wp1097.pdf [Accessed: 30 Jun 2019].

Hampton, M.B (1996) 'Where Currents meet: The offshore interface between corruptions and offshore finance centre and economic development'. Journal Bulletin, pp 78-87, [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09585209600000030> [Accessed: 30 Jun 2019].

Jeong, B., L and Li, T. (2014) 'Multinationals Offshore Operations, Tax avoidance and Firm Specific Informations Flows, International Evidence' Journal of International Financial management and accounting, pp 38-89. [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/jifm.12013> [Accessed: 30 Jun 2019].

Jeong, B., L and Tie, M.L (2017) 'are offshore firms less conservative in financial reporting: International evidence'. Journal of International Financial management and accounting, pp 131-165. [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/jifm.12077> [Accessed: 30 Jun 2019].

Johannessen, N. and Zucman, G. (2014) 'The end of banking secrecy. Assesing of the oppression of the G20 tax council'. American Economic Journal pp 70-96, [Online]. Available at: <http://gabriel-zucman.eu/files/JohannesenZucman2014> [Accessed: 30 Jun 2019].

Johannessen, N. (2012) 'Optimal fiscal barriers to international economic integration in the presence of tax heavens'. Journal of public Economics, pp 400-416, [Online]. Available at:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047272711001885>

[Accessed: 30 Jun 2019].

Johannesen, N. (2014) '*Tax evasion and Swiss bank deposits*'. Journal of public Economics, pp 46-62, [Online]. Available at:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047272713002454>

[Accessed: 30 Jun 2019].

Johannesen, N. and Zucman, G. 2014. *The end of bank secrecy; an evaluation of the G20 tax crackdown*. American Economic Journal: Economic Policy 6, pp 65–91.

[Online]. Available at: <http://gabriel-zucman.eu/files/JohannesenZucman2014>

[Accessed: 30 Jun 2019].

Jones, C., Temouri, Y. and Cobham, A. (2018) '*Tax heaven networks and the role of big four accountancy firms*' *Journal of World Business*: pp 177-193, [Online].

Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1090951617303553>

[Accessed: 30 Jun 2019].

Jogarajan, S. (2011) '*Prelude to the international tax treaty network. Early tax treaties and the condition for Action*', *Oxford Journal of Legal Studies*: pp 679-707, [Online].

Available at: <https://academic.oup.com/ojls/article-abstract/31/4/679/1480097>

[Accessed: 30 Jun 2019].

Kemme, D., Parikh, S. and Steigner, T. (2017) '*Tax heavens, tax evasion and tax information exchange agreements in the OECD*'. *Journal European Financial Management*,

pp 519-542, [Online]. Available at:

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2979686 [Accessed: 30 Jun

2019].

Konrad, K., A and Stolper, T., B (2016) '*Coordination and the fight against tax heavens*'. *Econ Papers Journal*, pp 96-107, [Online]. Available at:

https://econpapers.repec.org/article/eeeinecon/v_3a103_3ay_3a2016_3ai_3ac_3ap_3a

[96-107.htm](https://econpapers.repec.org/article/eeeinecon/v_3a103_3ay_3a2016_3ai_3ac_3ap_3a96-107.htm) [Accessed: 30 Jun 2019].

Linsi, L. and Mugge, D., L (2019) '*Globalization and the growing defects of international economic statistics*' *Review of International Political Economy*, pp 361-

383, [Online]. Available at:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09692290.2018.1560353> [Accessed: 30 Jun 2019].

Maddison, A. (1995). *'Monitoring the World Economy', 1820-1992*. Paris: Journal of International Accounting, Financing Auditing and Taxation OECD. [Online]. Available at: https://eh.net/book_reviews/monitoring-the-world-economy-1820-1992/ [Accessed: 30 Jun 2019].

Mazbouri M, Guex S, and Lopez (2012) *'Finanzplatz Schweiz'* P. Halbeisen, Law and Policy Journal, pp 467-518, [Online]. Available at: https://www.academia.edu/21548982/The_Regulation_of_Foreign_Banks_in_Switzerland_1956-1972 [Accessed: 30 Jun 2019].

Normah, O and Zolkafil, S (2015) *'Profit Shifting and earnings management through tax heaven subsidiaries: An exploratory analysis of multinational companies'*. *Procedia Economics and Finance Journal*, pp 53-58, [Online]. Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/82532027.pdf> [Accessed: 30 Jun 2019].

Namryoung, L. (2017). *'Can Territorial Tax Compliance Systems reduce the tax avoidance of firms with operations in Tax Haven'*. pp 2001-2019, *Journal: Emerging Markets Finance and Trade*, [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1540496X.2016.1247690> [Accessed: 30 Jun 2019].

Peter, S (2011) *'Money launderers and tax heavens: Two side of the same coin'*. *Journal International Review of Law and Economics*, pp 37-47, [Online]. Available at: https://econpapers.repec.org/article/eeeirlaec/v_3a31_3ay_3a2011_3ai_3a1_3ap_3a37-47.htm [Accessed: 30 Jun 2019].

Petr, D., and Semerad, P. (2014) *'Possibilities of measuring tax evasion related to fuel sale'*. *Journal Procedia Economics and Finance*, pp 121-129, [Online]. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S221256711400327X> [Accessed: 30 Jun 2019].

Shafik, H., and Lipatov, V. (2014) *'A journey from a corruption port to a tax heaven'*. *Econ Papers Journal*, pp 739-754, [Online]. Available at:

https://econpapers.repec.org/article/eeejcecon/v_3a42_3ay_3a2014_3ai_3a3_3ap_3a739-754.htm [Accessed: 30 Jun 2019].

Rixen, T. (2013) 'why regulation after the crisis is feeble: Shadow banking, offshore financial centers and jurisdictional competition'. *Journal Regulation and Governances*, pp 435-459, [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/rego.12024> [Accessed: 30 Jun 2019].

Robinson, G. (2016) 'Hong Kong set to topple Switzerland as worlds' wealthiest region'. International Investment, [Online]. Available at: <https://www.internationalinvestment.net/internationalinvestment/news/3500996/hong-kong-set-topple-switzerland-world%E2%80%99-wealthiest-region> [Accessed: 30 Jun 2019].

Tanzi V. (1987) 'The Response of other industrial countries to U.S.A tax reform act'. *National Tax Journal*. Journal of International Accounting, Financing Auditing and Taxation, pp 339-355, [Online], Available at: <https://www.bcg.com/publications/2013/financial-institutions-growth-trends-in-offshore-wealth.aspx> [Accessed: 30 Jun 2019].

Palan et al (2010) 'Tax Havens how globalization really works, Ithaca: Cornell University Press, Versione: Cornell [Online]. Available at: <https://www.cornellpress.cornell.edu/books/> [Accessed: 30 Jun 2019].

Sharman, J. (2006) *Havens in a Storm: The Global Struggle for Tax Regulation*, Ithaca: Cornell University Press. Versione: Cornell 12 April, pp 40

Weder, R. (2007). 'Swiss International Economic Relations: Assessing a Small and Open Economy' In C. Church (ed.), *Switzerland and the European Union: A Close, Contradictory and Misunderstood Relationship*. London: Book first edition Rutledge, pp 99-125. [Online]. Available at: <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9780203968093/chapters/10.4324/9780203968093-17> [Accessed: 30 Jun 2019].

Steinmann, L, Rentsch, H., and Suisse, A. (Eds) (2005). *Diagnose: Wachstumsschwäche. DieDebatte über die fehlende Dynamik der Schweizerischen*

Volkswirtschaft. Zürich: NZZ Libro. [Online]. Available at: <http://www.roiw.org/2015/n2/07%20-%2012120.pdf> [Accessed: 30 Jun 2019]

White, A. G. (2007). 'A *Global Projection of Subjective Wellbeing. A Challenge to Positive Psychology*'. *Psychotalk, Journal School of Psychology* 56: pp 17-20. [Online]. Available at: <http://data360.org/pdf/20071219073602.A%20Global%20Projection%20of%20Subje ctive%20Well-being.pdf> [Accessed: 30 Jun 2019]

Picciotto, S. (1992) *International Business Taxation. A Study in the Internationalization of Business Regulation*, London: Weidenfeld and Nicolson. Piketty, T. (2001) Les hauts revenus en France au XXe siècle. Inégalités ET redistribution 1901- 1998, Available at: <http://taxjustice.net/cms/upload/pdf/Picciotto%201992%20International%20Busine ss%20Taxation.pdf> [Accessed: 30 Jun 2019]

Smiley G. and Keehn, R. (1995) 'Federal Personal Income Tax Policy in the 1920', *Journal of Economic History* 55(2): pp 285-303. [Online]. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1747-4469.2004.tb01077.x> [Accessed: 30 Jun 2019].

World Bank (2007). *A Decade of Measuring the Quality of Governance, Governance Matters, 2007*. Washington, DC: Journal of World Bank. [Online]. Available at: <https://siteresources.worldbank.org/NEWS/Resources/wbi2007-report.pdf> [Accessed: 30 Jun 2019]

Webb, M. (2004) 'Defining the Boundaries of Legitimate State Practice: Norms, Transnational Actors and the OECD's Project on Harmful Tax Competition', *Journal Review of International Political Economy* 11(4): pp 787–827. [Online]. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0969229042000279801> [Accessed: 30 Jun 2019].

Woodward, R. (2006) 'Offshore Strategies in Global Political Economy, Small Islands and the Case of the EU and OECD Harmful Tax Competition Initiatives', *Cambridge Journal Review of International Affairs* 19(4): pp 685-99. [Online]. Available at: https://www.researchgate.net/publication/233304309_Offshore_Strategies_in_Global_Political_Economy_Small_Islands_and_the_Case_of_the_EU_and_OECD_Harmful_Tax_Competition_Initiatives [Accessed: 30 Jun 2019].

Zucman, Gabriel. 2015. *The Hidden Wealth of Nations*. University of Chicago Press.

Version: Berkeley 25 May, pp 30